

Recreatie- en buitensportvoorzieningen op IJburg en Zeeburgereiland

in aanvulling op de stedenbouwkundige planvorming

Natuurlijk IJburg & Vrienden van het Diemerpark

Amsterdam 18-03-2019

Recreatie- en buitensportvoorzieningen op IJburg en Zeeburgereiland

In aanvulling op de stedenbouwkundige planvorming

Inhoudsopgave

Samenvatting > pag. 3

Inleiding > pag. 5

- 1. Groen en natuur (biodiversiteit, nutsvoorziening, milieu) > pag. 6**
- 2. Land en watersporten op IJburg en Zeeburgereiland > pag. 9**
- 3. Wandelen, joggen, fietsen en sporten in de stedelijke woonomgeving (gezondheid, bewegen, sport en spel als onderdeel van het gemeentebestuur) > pag. 12**
- 4. Verschil tussen recreatieve buitenactiviteiten, straatsporten en verenigingssporten > pag. 15**
- 5. Recreatieve buitenactiviteiten en straatsporten > pag. 17**
- 6. Aspecten voor de situering, planning en ontwikkeling van een sportterrein > pag. 18**
- 7. Ruimtelijke vraag, normering en ruimtelijke inpassing voorzieningen > pag. 24**
- 8. Globaal voorstel voor sport en recreatie op IJburg en Zeeburgereiland > pag. 29**

Colofon

Deze rapportage is uitgebracht door Natuurlijk IJburg en Vrienden van het Diemerpark naar aanleiding van de zeer trage bestuurlijke en politieke besluitvorming omtrent een structurele aanpak van de recreatieve en sportvoorzieningen op IJburg en Zeeburgereiland, gezien het aantal vragen en wensen die daarover in de afgelopen jaren naar voren zijn gekomen.

Deze rapportage is opgesteld door
 Johan Vlug
 en is tot stand gekomen op verzoek en met medewerking van
 Kees Lakerveld (Vrienden van het Diemerpark)
 Marinus Knulst (Natuurlijk IJburg)

Amsterdam-IJburg, 18 maart 2019

Samenvatting

Om het overzichtelijk en verwijfsbaar te houden is de samenvatting per hoofdstuk opgesteld.

- **Inleiding**
Het is noodzakelijk om naast de buurtgewijze ontwikkeling van IJburg-Zeeburgereiland ook het overall-plan in de gaten te blijven houden, met name voor de recreatieve en sportvoorzieningen. Wijkoverstijgende structuren, routes en voorzieningen dreigen onvoldoende concreet voorzien en uitgewerkt te worden. Mede daardoor ontstaan moeilijk oplosbare situaties, onnodig tijdverlies en gemiste kansen.
- **1. Groen en natuur**
Belangen op verschillende schaalniveaus worden te weinig tegen elkaar afgewogen en op elkaar afgestemd, waardoor ze met elkaar in conflict komen. Bijvoorbeeld regionaal groen en natuur en buurtgroen, regionale recreatieve routes + voorzieningen en lokale recreatieve routes + voorzieningen. Een concreet plan voor IJburg-Zeeburgereiland, wat betreft de recreatie- en sportvoorzieningen, inclusief een daarmee samenhangende groenstructuur, ontbreekt al meer dan 10 jaar.
- **2. Land en watersporten**
Mede in verband met een verdubbeling van het aantal inwoners in de komende 10-20 jaar op IJburg-Zeeburgereiland is ook een overall-plan voor de waterrecreatie nodig. Als uitwerking van de Watervisie worden in het voorjaar van 2019 twee nota's over het gebruik van de oevers en de waterrecreatie door de gemeente uitgebracht. Afstemming met de overige recreatieve activiteiten is een aandachtspunt. Met name de (aaneensluitende) recreatieve routes rondom, langs en door de buurten en wijken vormen nog een nader uit te werken onderdeel. De routes vormen nog niet echt een groen recreatief routenetwerk; buurtparken liggen in het algemeen 'los' van de groene recreatieve netwerken in de buurten. Op Strandeiland blijken met geringe aanpassingen in het plan autovrije groene wandel-/ joggingroutes binnendoor mogelijk te zijn: zie plattegrond pagina 14).
- **3. Wandelen, joggen, fietsen en sporten**
Buiten het Diemerpark zijn de wandel-, jogging- en fitnessroutes weinig uitnodigend: een groen recreatief routenetwerk vanuit de buurten ontbreekt op IJburg-Zeeburgereiland grotendeels. In feite geldt dat ook voor groene recreatieve fietsroutes. Scholen liggen in het algemeen niet direct aan of in buurtparken. De in de buurtparken opgenomen sportvelden blijken niet meer te zijn dan 'trapvelden' (22 x 34m). Zelfs de connectie van deze informele, niet officiële sportvelden met scholen blijkt niet sterk te zijn. Ook een plan voor sportterreinen op IJburg-Zeeburgereiland blijkt nog steeds te ontbreken.
- **4. Verschil tussen recreatieve buitenactiviteiten, straatsporten en verenigingssporten**
'Straatsporten' onderscheiden zich van georganiseerde sporten. Het beoefenen van straatsporten vindt voornamelijk in buurtparken of op pleinen plaats, georganiseerde sporten (voetbal, hockey en tennis) vinden meestal op sportterreinen plaats. Bereikbaarheid van sportterreinen met het OV, de auto en fiets is belangrijk. Bij sportterreinen ook in ruimtelijke zin rekening houden met aanvullende voorzieningen en inpassing in de omgeving. Het voorkomen van overlast door verlichting en geluid is eveneens een aandachtspunt. Het meenemen van mogelijkheden voor uitbreidingen komt daar nog bij. Sportterreinen worden te veel achteraf gepland.
- **5. Recreatieve buitenactiviteiten en straatsporten**
Er wordt in de planvorming te weinig uitgegaan van het creëren van een groen netwerk in de buurten en wijken. Buurtparken maken daar tot nog toe te weinig deel vanuit. In

buurtparken moeten straatsporten (voetbalkooien, kunstgras trapvelden e.d.) in principe niet meer dan 40% van het oppervlak in beslag nemen. Opvang en inzijging van regenwater zou een functie moeten zijn van het groene netwerk, inclusief de buurtparken.

- **6. Aspecten situering, planning en ontwikkeling sportterrein**

Voorzieningen voor straatsporten en sportterreinen (voetbal, hockey en tennis) laten zich in het algemeen niet combineren. Oppervlakken voor sportterreinen worden veel te krap berekend. Bij het plannen, ontwerpen en inrichten van sportterreinen blijven diverse aspecten onderbelicht, met name de logistieke en ruimtelijke aspecten. Dat leidt achteraf vaak tot spanningen, frustraties en moeilijk oplosbare situaties. Ter raadpleging of als een soort checklist is aan aantal randvoorwaarden opgesteld.

- **7. Ruimtelijke vraag, normering en ruimtelijke inpassing voorzieningen**

Men is te optimistisch bij de stedenbouwkundige planvorming van wijken en buurten wat het plannen van groene netwerken en sportterreinen betreft. Men schat de mogelijkheden van het opnemen van sportvoorzieningen in buurtparken te hoog en de oppervlakken voor sportterreinen te krap in. De genormeerde oppervlakken voor sportterreinen zijn ca. 85% te laag en het onderscheid tussen de gehanteerde buurttypen 'Blauwgroen woonmilieu' (9m²/won.) en 'Gemengde stadsbuurt' (5m²/won.) te theoretisch. Voor sportvelden (voetbal, hockey en tennis) is op IJburg-Zeeburgereiland in totaal op grond van twee buurttypen 16,8ha (netto normoppervlak) nodig en op grond van één buurttype 20ha (netto normoppervlak). Om op een bruto totaaloppervlak uit te komen moet men 85% van het netto normoppervlak erbij optellen. Na aftrek van de sportvelden in het Diemerpark en tennisclub IJburg komt men, verdeeld over 3 extra locaties, uit op een uitbreiding van:

Volgens een gemeentelijk berekening op basis van twee buurttypen		
Sportterrein	Opp.	Aantal velden
Locatie 1	10ha	4 voetbal, 4 hockey
Locatie 2	11,5ha	5 voetbal, 4 hockey
Locatie 3	1,2-1,5ha	10 tennisvelden
Totaal in ha	23	Afgerond op 1/2ha

Volgens een realistische berekening op basis van één buurttype		
Sportterrein	Opp.	Aantal velden
Locatie 1	12,5ha	5 voetbal, 5 hockey
Locatie 2	15ha	6 voetbal, 6 hockey
Locatie 3	1,0-1,2ha	8 tennisvelden
Totaal in ha	28,5	Afgerond op 1/2 ha

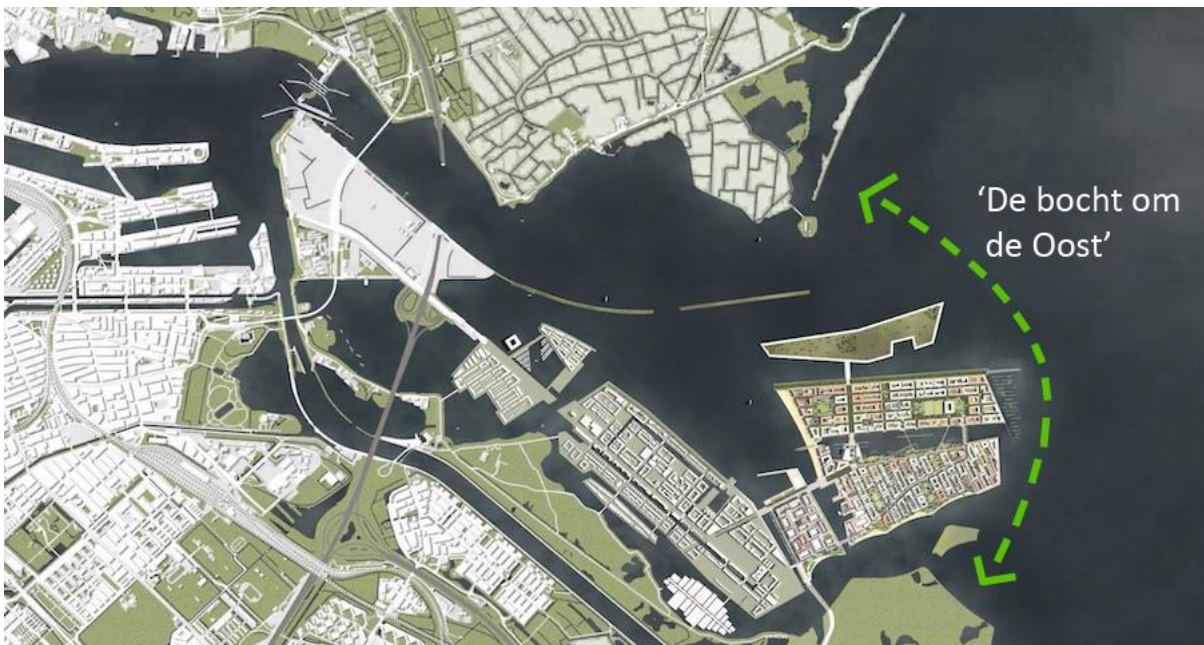
- **8. Globaal voorstel sport en recreatie op IJburg-Zeeburgereiland**

Naar aanleiding van de grootte, de bereikbaarheid en de fysiek-ruimtelijke condities van de sportterreinen zijn de volgende opties als reëel aangemerkt: locatie 1. Buiteneiland; locatie 2. Oostpunt; locatie 3. Bedrijvenstrook Sportheldenbuurt t.o. 3-Koningencomplex. Op grond van eerdere beschikbaarheid en minder overlast voor het waterlandschap is voor locatie 1. Buiteneiland een alternatieve locatie 1. op het Strandeiland aangegeven. Dat houdt in dat 600-800 woningen op het Buiteneiland gerealiseerd moeten worden. De locatie Strandeiland lijkt zelfs beter te voldoen dan Buiteneiland, zie *plattegrond 'Schematische invulling sportterrein Strandeiland'*. De locaties zijn getoetst op vijf criteria en scoren 'heel goed' (Oostpunt, Bedrijvenstrook Sportheldenbuurt, Strandeiland) tot 'goed' (Buiteneiland). Uitbreiding van het sportterrein in het Diemerpark wordt niet wenselijk geacht, omdat het een tekort aan sportvelden niet structureel oplost, de natuurwaarden van het Diemerpark onnodig aantast en de ontsluiting voor auto's problematisch is.

Inleiding

IJburg, een soort archipel van eilanden, is en wordt in fasen ontwikkeld. Dat komt grotendeels voort uit het landwinnen in het IJmeer. De bouwkavels uit de eerste fase zijn bijna volgebouwd en op het Centumeiland is men begonnen met de bouw van de eerste bouwprojecten, min of meer gelijktijdig met het 'landmaken' voor het eerste deel van het Strandeiland. Het ontwikkelingsproces van IJburg en Zeeburgereiland wordt verder gekenmerkt door stedenbouwkundige planvorming die per wijk of buurt plaatsvindt: Steigereiland-Zuidbuurt, Steigereiland-Noordbuurt, Centumeiland, Strandeiland, Buiteneiland, Sportheldenbuurt, Sluisbuurt, enz. Die stedenbouwkundige plannen vormen vrij zelfstandige eenheden, qua bebouwing en qua programma. In de loop van de tijd verdwijnt een samenhangend overallplan uit het vizier, zo lijkt het. Het overzicht op wijkoverstijgende structuren, routes en voorzieningen is moeilijk te volgen, na te streven en te controleren. Het levert ook steeds meer problemen op, zoals uitplaatsing van bepaalde voorzieningen (Boerderij op IJburg), tekorten aan voorzieningen (sportvelden), onduidelijke of niet doorgaande routes (fietsverbindingen) en het onvoldoende veilig kunnen stellen van belangrijke structuren (Diemerscheg).

Het stadsdeelbestuur of het gemeentebestuur blijkt niet goed in staat te zijn om eventuele uitbreidingsmogelijkheden, tekorten en knelpunten op te lossen of inhaalslagen in de tijd te maken, terwijl de projectbureaus inmiddels niet meer over die gebieden gaan. Jaren zijn zo voorbij gegaan, zonder dat reeds lange tijd geleden gesignaleerde tekorten of noodzakelijke verbeteringen zijn opgelost. Daardoor worden onoverzichtelijke, betwistbare politieke afwegingen en keuzes gemaakt en komen belangengroepen tegenover elkaar te staan, wat tot onenigheid en spanningen leidt. Dat proces gaat in feite nog steeds door, omdat een inzichtelijke, consequente fysiek-ruimtelijke planning en reservering van voorzieningen op het niveau van IJburg en Zeeburgereiland niet duidelijk voor handen is. Wat de recreatieve en sportvoorzieningen betreft wordt met dit voorstel een poging gedaan om de discussie over een betere planning en reservering van recreatieve en sportvoorzieningen aan te zwengelen.

IJburg 1^e en 2^e fase en Zeeburgereiland, inclusief het Diemerpark als onderdeel van de Diemerscheg. Still uit een video over de ontwikkeling van de 2^e fase IJburg met 'De bocht om de Oost'. Bron: Gemeente Amsterdam, 2018.

1. Groen en natuur (biodiversiteit, nutsvoorziening, milieu)

IJburg ligt met het Diemerpark aan de zogenoemde Diemerscheg. De Diemerscheg maakt onderdeel uit van de Hoofdgroenstructuur en de Ecologische hoofdstructuur en vormt een van de kleinere scheggen van het Amsterdamse vingerstadmodel. De Hoofdgroenstructuur en de Ecologische hoofdstructuur zijn officieel vastgelegd in de Structuurvisie 2040 van de gemeente Amsterdam. In de Structuurvisie zijn uitgebreide voorwaarden voor deze hoofdstructuren opgenomen. Het Diemerpark vormt als groene 'corridor' een essentieel onderdeel van deze hoofdstructuren op stedelijk en zelfs regionaal niveau. Ook in cultuurhistorische zin is de smalle scheg belangrijk omdat de historische Diemerzeedijk er als een doorgaande ruggengraat in is opgenomen.

Afb. links: Amsterdam als vingerstad met de groene scheggen, de meest rechtse is de Diemerscheg. De lichtgroene band waar de groene scheggen op aansluiten is de regionale groene ruimte. De zwarte stippen zijn de forten van de Stelling van Amsterdam. De blauwe 'vlek' is het IJmeer als ecologische duiding. Bron: gemeente Amsterdam.

Afb. rechts: de historische Diemerzeedijk met bloeiende bermen vormt de ruggengraat van het Diemerpark en maakt onderdeel uit van een netwerk van regionale wandel- en fietsverbindingen.

IJburg is een compact gebouwde stadswijk waar parken van enig formaat à la het Vondelpark of Oosterpark niet voorkomen. Het stadsgroen bestaat voornamelijk uit buurt- en wijkparkjes, buurtpleintjes en groene stroken en randen. Dit betekent dat in ruimtelijke zin de parken en groengebieden relatief weinig recreatieve en sportvoorzieningen in zich op kunnen nemen. De ruimtelijke beleving van een groene of recreatieve omgeving (rust, eenvoud, door beplanting gedomineerde ruimte) moet vooral van het omringende water komen en van het Diemerpark. Omdat het Diemerpark aan de periferie van IJburg ligt zijn er in IJburg niet veel mogelijkheden of potenties voor groene routes, waarlangs je je even in een 'landschappelijke omgeving' kunt wanen. Doorgaande routes die haaks staan op de Diemerzeedijk kom je in het Diemerpark weinig tegen omdat het Amsterdam-Rijnkanaal aan de ene kant de grens vormt en IJburg met het IJmeer aan de andere kant. Het Diemerpark is ook lastig bereikbaar voor autoverkeer en ook de tramlijn bevindt zich op enige afstand.

Het Diemerpark is in feite een heel kwetsbaar park, omdat het een afgedekte vuilstort is, waarbij contact met de ondergrond ten sterkste ontraden moet worden. Daarom ligt het buitendijkse deel hoog en komt grotendeels boven de kruin van de Diemerzeedijk uit. Dit gebied mag voor een groot deel niet beplant worden met opgaande struiken en bomen, omdat de wortels door de afdeklaag in de zeer zwaar vervuilde grond door zouden dringen. Daarom wordt het overgrote deel van het Diemerpark gekenmerkt door open ruimte, hetgeen inhoudt dat voorzieningen in het park niet goed met behulp van groen of beplanting ingepast kunnen worden. Door de relatief dunne bovenlaag (0,80m dik) zijn grote delen van het Diemerpark aangegeven als ruigtegebied, dat wil zeggen dat alleen een ruige vegetatielaag en lage struiken als begroeiing zijn toegestaan.

De strook langs het Amsterdam-Rijnkanaal vormt het niet opgehoogde binnendijkse deel en is dus grotendeels wel begroeid met verwilde opgaande struiken en bomen. Dit gebied is primair aangewezen als natuurgebied, waarbij de Diemerzeedijk, inclusief de buitendijkse en binnendijkse stroken als ecologische verbinding dient. Water in en om het Diemerpark speelt een belangrijke rol, zowel in visuele, recreatieve als in natuurlijke zin. Het park heeft dan ook een hoge biodiversiteit en een groot aantal vogelsoorten die ontstaan is door de geïsoleerde ligging in het verleden.

Afb. links: het Diemerpark is een belangrijk leefgebied van de Blauwborst. Foto Leen Pauwels

Afb. rechts: het Diemerpark wordt gekenmerkt door open ruimte die door veel bezoekers bijzonder wordt gewaardeerd.

In het park bevinden zich diverse doorgaande fietsroutes. Naast fietsers komt men wandelaars en hardlopers tegen, mensen die hun hond uitlaten en natuurliefhebbers die vogels en/of planten bekijken. 's Zomers maken mensen ook gebruik van het recreatiestrand in het park. Diverse ongeorganiseerde activiteiten dus.

Wat de georganiseerde sporten betreft voorziet het sportterrein in het Diemerpark sinds 2010 voor heel IJburg en het Zeeburgereiland in de behoefte aan hockeyvelden en voetbalvelden. De beide sportverenigingen beschikken over drie sportvelden en drie clubgebouwen. Het sportterrein ligt vrij open en duidelijk zichtbaar in het park, met een groot aantal enorme verlichtingsmasten (15m hoog) en een parkeerterrein. Het sportterrein grenst direct aan de hoofdfietsroute (Dick Hilleniuspad) tussen de Nesciobrug en Haveneiland. De beslissing voor het vrij omvangrijke sportterrein is genomen omdat tijdens de economische crisis de geplande gronden voor de sportvoorzieningen niet beschikbaar kwamen en de geplande sportvelden in de Sportheldenbuurt niet zijn aangelegd. Duidelijke en overzichtelijke plannen voor andere beter geschikte locaties voor sportvoorzieningen op IJburg-Zeeburgereiland zijn in de afgelopen 10 jaar verrassend genoeg niet opgesteld.

Zicht op het 'Sportpark IJburg' vanaf de speelheuvel in het Diemerpark.

De conclusie is dat op stadswijkniveau er geen duidelijke visie is hoe de groenstructuur van IJburg-Zeeburgereiland op de verschillende schaalniveaus versterkt of uitgebreid zou kunnen of moeten worden, inclusief een overzicht van de recreatieve en sportvoorzieningen, ondanks dat het aantal inwoners in de komende jaren zich zal verdubbelen. Daar wrekt zich de aanpak van het buurtgericht ontwikkelen. Daarmee dreigt de Hoofdgroenstructuur op bepaalde plaatsen eerder aangetast dan versterkt te worden, speelt men ook te weinig in op mogelijke toekomstige ontwikkelingen, waardoor kansen, bijvoorbeeld door 'plotseling' vrijkomende gebieden in en om de Diemerscheg, te weinig worden voorzien en wordt de ontwikkeling van een intern robuust en (blauw-)groen netwerk te weinig ondersteund. Door de Vrienden van het Diemerpark is in verband hiermee enige tijd geleden een concept 'Ambitiedocument Diemerpark' opgesteld.

Wat de natuur betreft valt op dat voorzieningen op de grens van water-land het meest uitgebreid zijn en ook het meest continue, zoals oeverstroken, plas-drasgebieden, ondiep water e.d. Het stedenbouwkundig plan voor het Strandeiland voorziet met 'de Boog om de Oost' in een vrij stevige natuurvoorziening (zie afbeelding pag. 5). De aaneenschakeling van brede, langzaam aflopende oeverstroken, natuureilanden, opeenvolgende lineaire moerasedilanden maken 'de sprong' over het IJmeer naar de buitendijkse gebieden van Waterland voor fauna en flora (zaden) mogelijk. Echt landgebonden natuurvoorzieningen komen buiten het Diemerpark op IJburg niet voor.

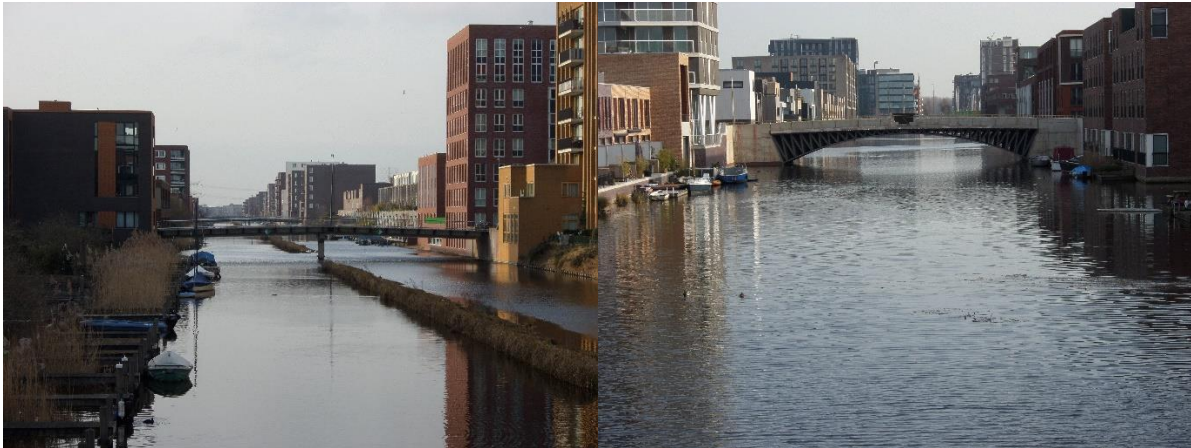

Afbeeldingen ©2019 Google, Kaartgegevens ©2019 Google

Diemerpark, in de context van de omgeving met enerzijds de stedelijke gebieden (IJburg, Zeeburgereiland, Amsterdam-Oost en Diemen) en anderzijds de groene gebieden (Diemervijfhoek, Overdiemen, Diemerpolder, buurtpark De Omloop, Flevopark). De Diemerzeedijk vormt de doorgaande ruggengraat van het park; het Amsterdam-Rijnkanaal (ARK) de zuidwestelijke grens. IJburg is doormiddel van bruggen met het Diemerpark verbonden. Afbeelding Google.

2. Land en watersporten op IJburg en Zeeburgereiland

IJburg-Zeeburgereiland bestaat uit een aantal eilanden, dat houdt in dat land en water met elkaar verstrengeld zijn en het Haveneiland heeft zelfs een grachtenstelsel en een 'binnengaatse' jachthaven. Dat komt ook in de recreatieve en sportvoorzieningen tot uiting met enerzijds aan het water gerelateerde voorzieningen, zoals jachthavens en een groot aantal steigers/aanlegplaatsen, een kanovereniging, een surfschool, een haven voor historische schepen, een waterbassin voor drijvende villa's, een woonbotenhaven, recreatiestranden en anderzijds door 'droge' voorzieningen, zoals een voetbalvereniging, hockeyvereniging, tennisvereniging, ponyclub, enkele pluktuinen, speelplekken/-pleintjes en een aantal kunstgras trapvelden.

IJburg heeft een eigen grachtenstelsel: Groene tunnelgracht (links) en Polygoongracht (rechts). Helaas zijn de oevers van de grachten praktisch geheel benut voor geprivatiseerd gebruik en niet voor openbaar gebruik.

De binnengaatse jachthaven van IJburg: de stedelijke wanden rondom de haven hebben lang op zich laten wachten (links); de gevelwand van de sportschool aan de zuidelijke kant van de Krijn Taconiskade is weinig levendig (rechts).

In IJburg zijn in buurtparkjes en bij scholen ongeveer acht relatief kleine trapvelden van kunstgras (afm. ca. 22x34m) aangelegd en een (tijdelijke) in de Sportheldenbuurt (Zeeburgereiland): zie plattegrond met buurtparken en potentiële joggingroutes, onderaan dit hoofdstuk. Langzamerhand zijn de meeste buurtparkjes ingericht en van speelvoorzieningen, zitplekken e.d. voorzien. De inrichting van het Steigerparkje (op Steigereiland bij de John Hadleystraat) laat nog op zich wachten.

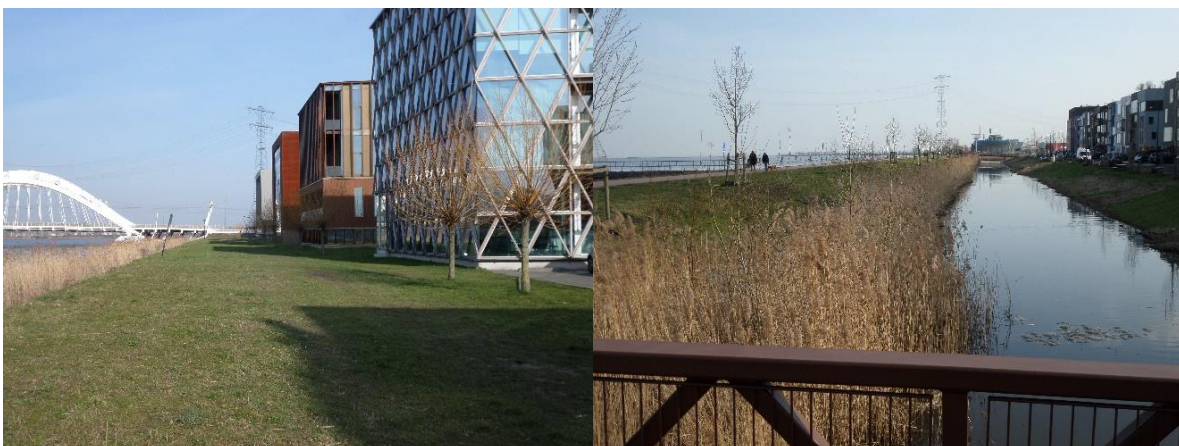

Buurtparken: (links) Van Goghpark, een open park met een verdiept middendeel met een kunstgras trapveld en een grote speelplek; (rechts) Proefeilandpark met de pluktuin.

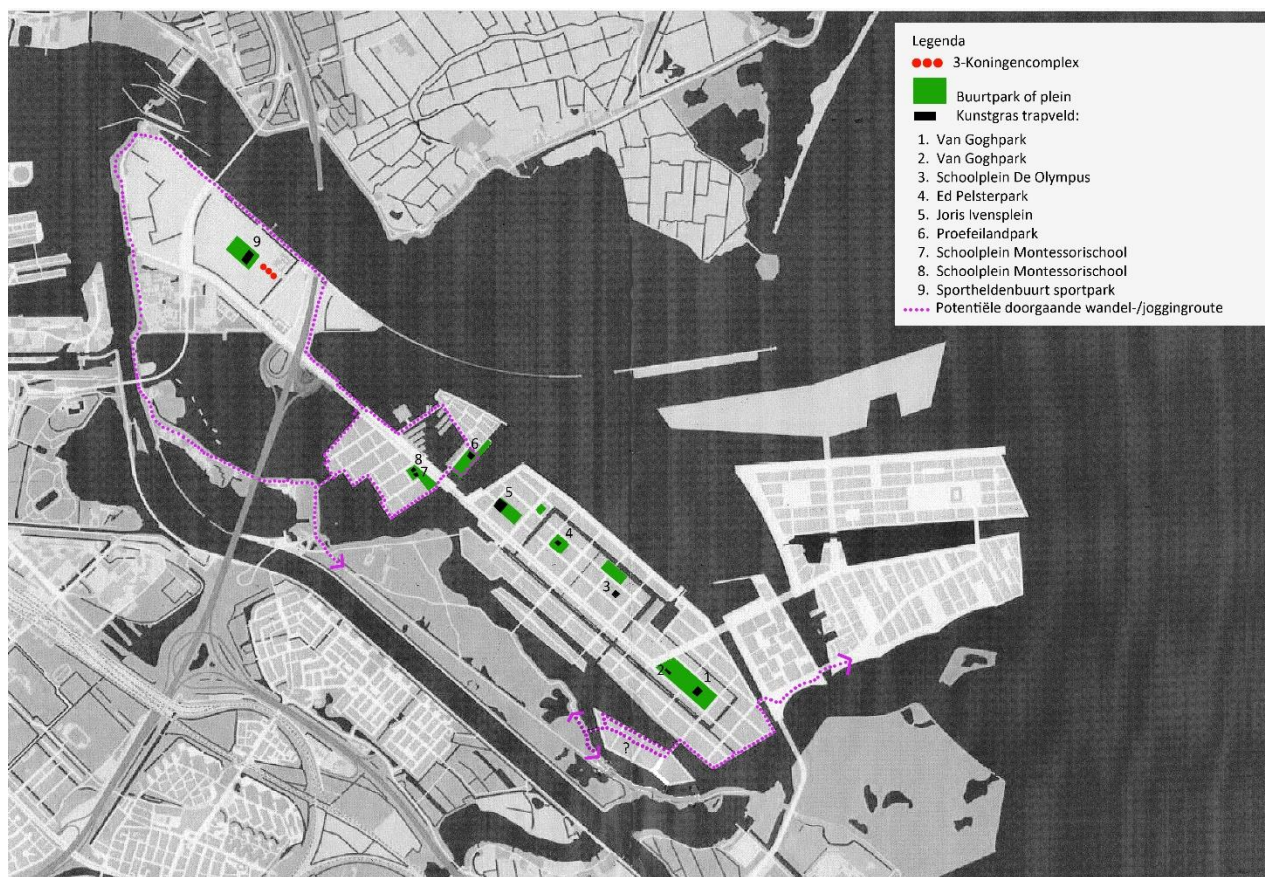
Ed Pelster buurtpark: kunstgras trapveld met ballenvangers (afm. 22x34m, links); lange speelstrook met zitplekken (rechts).

Op enkele plekken is het mogelijk om langs de oevers van de eilanden te wandelen (bijv. het Navigatiepad en de Zuider-IJdijk), maar van een aaneensluitend en goed ingericht parcours is nog(?) geen sprake. Voor hardlopen of joggen is men grotendeels op het Diemerpark aangewezen. De conclusie is dat de pleinen, buurtparkjes en andere recreatieve plekken met de voorzieningen vrij sterk op zichzelf staan, ze vormen geen onderling aan elkaar gekoppeld groen en/of recreatief netwerk. Het stratenpatroon neemt wat dat betreft een dominante positie in. Dat geldt ook voor scholen: tussen een schoolgebouw en een buurtpark bevindt zich nagenoeg altijd een straat.

Openbaar toegankelijke oeverstroken voor fiets-, Wandel- en joggingroutes: de doorkoppeling van deze routes is een aandachtspunt: Navigatiepad (links) en de markante Zuider-IJdijk (rechts).

Wat de watersport betreft is het nog onduidelijk in hoeverre de voorzieningen en het buitenwater aan de toekomstige behoeften kunnen voldoen qua beschikbaarheid, inrichting en oppervlak. Voor zover wij begrepen hebben is de gemeente Amsterdam (Stadsdeelcommissie Oost) bezig met het opstellen van een nota over 'de Inrichting en gebruik Groene oevers IJburg-Zeeburgereiland' en met een nota over 'het Ruimtelijk programma waterrecreatie en ecologie IJburg-Zeeburgereiland' met het oog op de toekomstige stedelijke ontwikkelingen en de grote toename van het aantal inwoners op deze uitgestrekte nieuwbouwlocatie. Dat blijkt ingewikkeld te zijn omdat waterrecreatie en natuur op elkaar afgestemd moeten worden, er diverse overheden bij betrokken zijn (gemeente, provincie, waterschap, Rijkswaterstaat) en de water- en oeverrecreatie een groeiend aantal activiteiten en vormen kent. Beide nota's zijn uitwerkingen van de in 2016 opgestelde 'Watervisie'. Duidelijk is dat de druk op het gebruik van de oevers en het open water groot zal zijn, misschien wel te groot, waardoor meer voorzieningen en een beperking van het aantal activiteiten nodig zullen zijn, inclusief een duidelijke regelgeving. Een goede afstemming op de overige recreatieplannen voor IJburg-Zeeburgereiland is van belang, omdat veel recreatieve activiteiten zich op en langs de randen van de buurten en wijken afspeelen.

Buurtparken met kunstgras trapvelden en potentiële wandel- en joggingroutes vanuit of leidend naar het Diemerpark. Opvallend is dat deze routes zich praktisch langs de randen van de eilanden bevinden en niet langs of door de buurtparkjes lopen. De doorkoppeling van het Navigatiepad is een aandachtspunt voor het creëren van een doorgaande joggingroute langs de oevers. Een ander aandachtspunt is een joggingroute vanaf het Haveneiland over het Rieteiland-Oost naar de Diemerpark om verbinding met het Strandeiland mogelijk te maken. Ondergrond gemeente Amsterdam.

3. Wandelen, joggen, fietsen en sporten in de stedelijke woonomgeving (gezondheid, bewegen, sport en spel als onderdeel van het gemeentebestuur)

Bewegen wordt door het gemeentebestuur nadrukkelijk als een belangrijk onderdeel gezien voor gezondheid. Een groene recreatieve omgeving beschouwt men daarbij als een vanzelfsprekende faciliteit, inclusief voorzieningen voor vrije en georganiseerde sporten. Regelmatig komt dit naar voren in rapporten en discussies van de gemeente, zeker voor jongeren wordt dit gezien als een speerpunt van het beleid. Veel jongeren krijgen te weinig aanleidingen aangereikt om te bewegen.

Wandelen en joggen zijn, buiten het Diemerpark, weinig uitnodigend op IJburg, omdat vrije of groene routes grotendeels ontbreken. Dat komt voor een deel voort uit het feit dat de buurtparkjes niet of nauwelijks aan elkaar gekoppeld zijn door groenstroken, waardoor 'vrije' groene verbindingen niet goed mogelijk zijn. Men is bijna altijd aangewezen op de 'normale' stadsstraten. Hetzelfde geldt eigenlijk ook voor recreatieve fietsroutes: de meeste vrijliggende fietspaden maken onderdeel uit van de 'gewone' stedelijke straatprofielen en roepen derhalve geen groene, parkachtige of landschappelijke omgeving op.

De Diemerzeedijk vormt de ruggengraat voor de doorgaande (wandel- en) fietsroute met de Amsterdamse brug en de Nesciobrug als verbindingen over het Amsterdam-Rijnkanaal in de richting van Amsterdam-Oost. Aftakkingen vanaf de Diemerzeedijk lopen grotendeels door het Diemerpark in de richting van Haveneiland, via de fietsbrug naar het Steigereiland en via de brug langs de Diemervijfhoek in de richting van het Centrumeiland. De stadsstraat IJburglaan-Pampuslaan vormt de lange hartlijn voor de fiets, overeenkomstig de tram, de bus en de auto. De fietsverbindingen van IJburg naar het Strandeiland lopen aan twee kanten langs het Centrumeiland, parallel aan de tram- en auto-ontsluiting. Deze fietsontsluiting wordt min of meer doorgetrokken door de Muiderbuurt naar de Pampusbuurt van het Strandeiland. Op het Zeeburgereiland zijn goede mogelijkheden voor een rondgaande perifere (wandel- en) fietsroute. Voor een doorkoppeling naar IJburg is een eventuele verbinding langs oostkant van de A-10, ter hoogte van de Oostpunt, een goede optie. Daardoor wordt de Zuider-IJdijk verbonden met de fietsroute langs de IJburglaan. Ondergrond kaart: Gemeente Amsterdam.

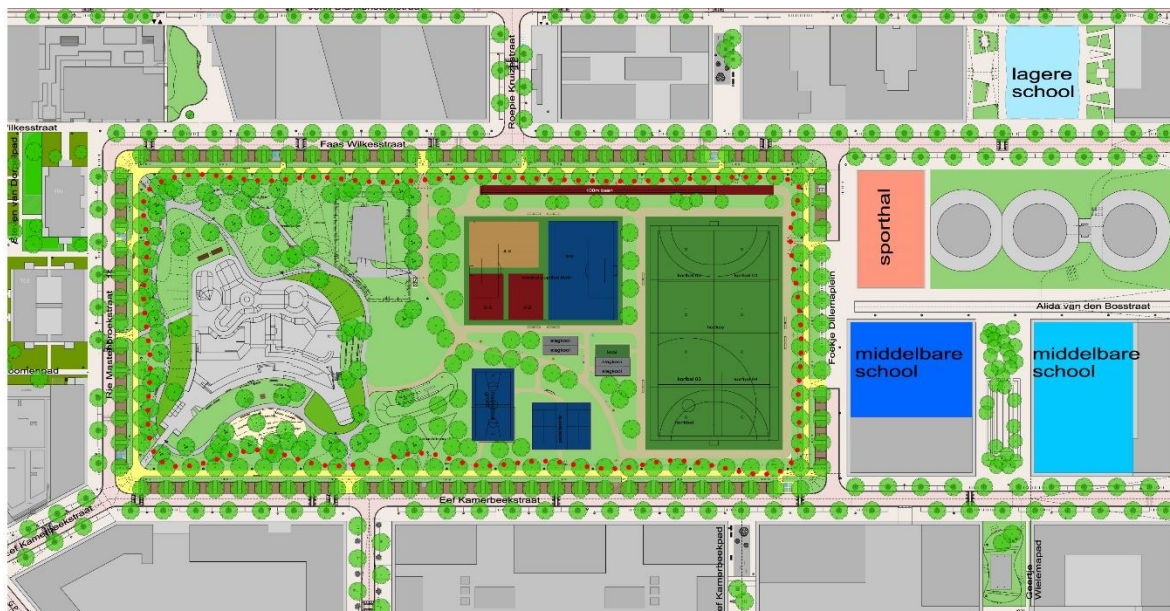
Aangezien de buurtparken dus niet opgenomen zijn in een netwerk van groene routes zijn er daar praktisch ook geen jog- en hardlooppfaciliteiten opgenomen. Er dus op wijkniveau niet echt sprake van een bewegingsstimulerende omgeving.

Scholen liggen in veel gevallen niet direct aan buurtparkjes - er moet altijd wel een straat overgestoken worden - waardoor bewegen, spelen en sporten niet vanzelfsprekend als integrale onderdelen van het 'schoolleven' ervaren worden.

Van Goghpark: om vanuit het IJburgcollege in het Van Goghpark te komen moet men altijd de Pampuslaan oversteken (links); het Van Goghpark zou via het Maurits Bingerplantsoen aan de groene oever van de Nico Jessekade verbonden kunnen worden als er een voetbrug over de Groene Tunnelgracht aangelegd zou worden (rechts)

In de Sportheldenbuurt was het centraal gelegen buurtpark bedoeld voor een sportterrein met sportvelden. Van de voorzieningen voor de georganiseerde sporten of sporten in clubverband is niets meer over. De inrichting van het centraal gelegen buurtpark is wel gericht op vrije sporten, maar het is verder niet duidelijk opgenomen in een netwerk van groene routes. Het zal niet meevallen om in bestaande situaties dergelijke interne groene routes alsnog te creëren. Duidelijk een aandachtspunt voor de nog te ontwikkelen wijken.

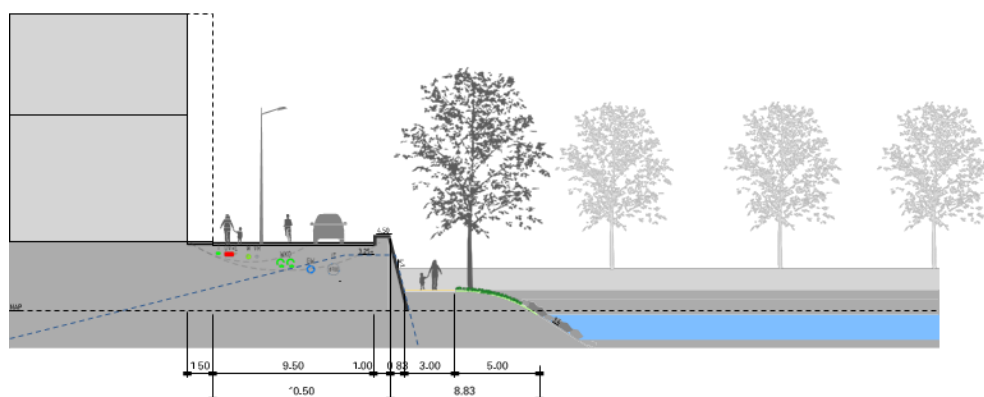

Sportheldenbuurt: inrichtingsplan voor het centraal gelegen buurtpark, nu een 'stedelijk sportpark' genoemd. De sportfaciliteiten zijn voor een groot deel gericht op het vrije gebruik en vanuit de scholen en het sportief centrum, niet als georganiseerde sporten van een sportvereniging. Bron: Strategisch Huisvestingsplan Sport 2020-2023, gemeente Amsterdam, 2018.

Ook de sportvoorzieningen voor georganiseerde sporten maken tot nog toe geen structureel onderdeel uit van de stedenbouwkundige plannen. De plannen voor het Centumeiland, Strandeiland en de Sluisbuurt voorzien slechts in een klein aantal in buurtparkjes opgenomen sportvelden. In de meeste gevallen zullen die meer als trapvelden (sterk verkleind, informeel sportveld: bijv. 22 x 34m) gaan functioneren. Mogelijkheden voor een nieuw sportcomplex van bijvoorbeeld 6 sportvelden (wat men tegenwoordig als stedelijke voorziening al als groot beschouwt), zoals dat op dit moment in het Diemerpark aanwezig is, ontbreken nog steeds, ondanks dat men al vele jaren van de noodzaak op de hoogte is. Dat roept op z'n minst verbazing op, zeker in relatie met de nadruk waarop het gemeentebestuur dit als een belangrijk onderdeel ziet voor een gezonde ontwikkeling van de jeugd. De aangegeven situatie vraagt om een planmatige aanpak om tot potentiële verbeteringen te komen, na 10 jaar wordt het tijd om van het ad-hoc beleid af te stappen.

Zeker zo belangrijk als het faciliteren van een jogging- of fitnessronde om het Strandeiland is het mogelijk maken om jogging- en fitnessroutes midden door de wijk te kunnen volgen via autovrije, half verharde paden die door buurtparken en groen- en plantsoenstroken lopen. Met relatief kleine aanpassingen in het stedenbouwkundig plan blijkt dat goed mogelijk te zijn. Bron: ondergrond concept Stedenbouwkundig Plan Strandeiland 27-11-2018, gemeente Amsterdam.

Profiel Strandeiland-Oosterend: het pad onderlangs de kade van de waterkering (Inham, Noord en Zuid) kan als joggingpad gebruikt worden. Dat maakt een rondje om Strandeiland voor een belangrijk deel mogelijk. Bron: concept Stedenbouwkundig Plan Strandeiland 27-11-2018, gemeente Amsterdam.

4. Verschil tussen recreatieve buitenactiviteiten, straatsporten en verenigingssporten

Recreatieve buitenactiviteiten die met bewegen te maken hebben, zoals wandelen, joggen, hardlopen, fitnessen vragen om andere faciliteiten dan 'straatsporten' (spelenderwijs beoefenen van balsporten op straat, plein of in (buurt-)park).

Op een andere manier geldt dat ook voor straatsporten en verenigingssporten. Bij verenigingssporten is men lid is een sportclub die de trainingen en wedstrijden organiseert en faciliteert met officiële sportvelden, een clubgebouw, enz.

Ter verduidelijking van het onderscheid geven we definitie/omschrijvingen van de drie 'bewegingsactiviteiten':

Recreatieve buitenactiviteiten

Recreatieve buitenactiviteiten zijn activiteiten die zich richten op 'verplaatsen' (wandelen, hardlopen, joggen, fietsen, skeeleren) en/of op buiten actief zijn (fitnessen, spelen, 'nuts'-tunieren of groente kweken, vogel-spotten). Wat het verplaatsen betreft vraagt dit in hoofdzaak om lineaire groene ruimten, bij voorkeur zoveel mogelijk aaneengeschakeld en afgewisseld door wat grotere groene ruimten. Planmatig drukt zich dat al gauw uit in een groen netwerk. Het inrichtingsniveau is gemiddeld genomen eenvoudig, zowel wat de infrastructuur als wat de voorzieningen betreft. Het buiten actief zijn vindt voor een belangrijk deel in buurtparken plaats.

Recreatieve buitenactiviteiten: joggen (links) en vogel-spotten (rechts) in het Diemerpark. Foto's: Leen Pauwels.

Straatsporten

'Straatsporten' zijn 'vrije' sportactiviteiten die in de regel spontaan en informeel plaatsvinden in kleine groepen (2-16 personen). De sporten zijn vaak een afgeleide van de georganiseerde sporten (voetbal, hockey, basketbal, volleybal, tennis). Daarvoor is een voorziening nodig in de vorm van een soort 'trapveld'. De vraag is in hoeverre dat op een grasveld, op kunstgras of op verharding kan plaatsvinden. Dat hangt af van de grootte van de beschikbare ruimte, de situatie en/of de gebruiksintensiteit. Vaak vinden deze activiteiten in buurt- of wijkparken plaats, op pleinen (bijv. voetbalkooien), al dan niet in de buurt van een school. Een gebruikscombinatie met schoolsporten kan interessant zijn, maar is niet altijd mogelijk, omdat de spreiding van deze voorzieningen over de hele woonwijk vaak om een groter aantal vraagt. Een aandachtspunt is dat dergelijke voorzieningen niet te veel beslag leggen op het oppervlak van de buurtparken. De verlichting in verband met overlast, zoveel mogelijk beperkt houden. Ook speelt geluidsoverlast hierbij nog wel eens een rol.

Tweet van Fatima Elatik over de 'beleidsbeslissing' om de sportvelden in het Diemerpark aan te leggen.

'Straatsporten', multifunctionele trapvelden: Kunstgrastrapveld in het Proefeilandpark, vlakbij de school De Zuiderzee (links); kunstgras trapveld in het binnenterrein bij de school 'De Olympus' (rechts).

Verenigingssporten of sporten in clubverband

Om te kunnen sporten bij een sportclub wordt men lid van een sportvereniging (voetbal, hockey, tennis, enz.). De vereniging zorgt voor de trainingen en wedstrijden vaak met uit- en thuiswedstrijden in competitieverband, erkend door KNVB, KNHB e.d. Daarnaast worden meestal ook sociale activiteiten georganiseerd voor de leden. Dat alles vraagt om uitgebreide kapitaalsintensieve voorzieningen. Het sportterrein (velden, verlichting, parkeerterrein, grondwerk en beplanting) wordt in de regel aangelegd door de gemeente, het clubgebouw wordt door de vereniging betaald. De situering en aanleg van een sportterrein vraagt om de nodige voorwaarden ten aanzien van de bereikbaarheid met openbaar vervoer, auto en fiets, het voorkomen van overlast door verlichting en geluid en de groene of landschappelijke inpassing in de omgeving. Belangrijk is ook om vooraf al dan niet rekening te houden met eventuele toekomstige uitbreidingsmogelijkheden. Door de beperkte beschikbare ruimte en de hoge gebruiksintensiteit wordt de laatste jaren vaak gekozen voor kunstgrasvelden. Naast voordelen heeft dit ook de nodige nadelen, zoals kostbaar in aanleg en onderhoud, veel sproeien, gevaar van toxische stoffen, vervangen na relatief korte tijd, milieuvriendelijk restproduct.

De financieel-economische situatie van een sportclub vraagt ook om bepaalde condities, die niet altijd even duidelijk zijn, maar de grootte van de vereniging is er zeker een van. Sportterreinen worden in de stedenbouwkundige planvorming vaak onderbelicht, hetgeen achteraf vaak tot problemen en conflicten leidt. Ook het gemeentebestuur is wat dat betreft niet altijd even duidelijk, hetgeen reële, concrete plannen voor sportterreinen regelmatig in de weg staan. Het combineren van sportvelden voor sportclubs en straatsporten als een gelijkwaardige voorziening is daar een voorbeeld van. Vaak blijkt dat achteraf om allerlei redenen niet goed mogelijk te zijn.

Uit een en ander komt naar voren dat er voor de drie 'recreatieve bewegingsactiviteiten' verschillende condities en voorwaarden gelden. Bij de stedenbouwkundige plannen van IJburg en het Zeeburgereiland vinden we die (nog steeds) niet terug.

Diemerpark, sportterrein IJburg: kunstgras sportveld met reclame, ballenvanger en verlichting (links); 'fietsenstalling' bij het hockeyterrein (rechts).

5. Recreatieve buitenactiviteiten en straatsporten

In een compacte bebouwde stedelijke omgeving is het van groot belang om over een groen netwerk te kunnen beschikken. Om dat voor elkaar te krijgen is het nodig om daar in de ontwerpfase al aandacht aan te besteden. Later is het bijna onmogelijk om dat alsnog voor elkaar te krijgen. Het groene netwerk is enerzijds van belang om met behulp van de groene dooradering vanaf elke voordeur op korte afstand via groene routes tot in de Hoofdgroenstructuur te kunnen komen (Uitgangspunt van 'de Groene Metropool', zoals dat wordt gepromoot door Staatsbosbeheer).

Anderzijds is het groene netwerk, in combinatie met de buurtparken, bedoeld om voldoende ruimte te creëren voor recreatieve voorzieningen in een groene entourage. Het gaat dus niet om incidenten of op zichzelf staande elementen, maar om een samenhangend groen geheel. Het groene netwerk kan zeker ook een rol spelen bij de opvang/inzijing van hemelwater. Dat vraagt ook om een zekere oppervlakte. De recreatieve voorzieningen bestaan uit speelplekken, pluk- en volkstuintjes, fitnesstoestellen e.d., maar ook uit grasvelden en trapveldjes. De combinatie van een sportveld in een buurtpark met een school vraagt in het algemeen om een goede afstemming tussen het gebruik door de school en het vrije gebruik, niet alleen in tijd, maar ook in de vorm van voorzieningen (verlichting, afrastering, veiligheid, beheer en onderhoud, enz. Daarbij komt dat het gezamenlijk oppervlak van sportveld(en) en speelplekken in een buurtpark bij voorkeur minder dan de helft (40%?) in beslag moet nemen, omdat anders het park- of groene karakter van het buurtpark te veel ondergeschikt raakt. Dat geldt zeker als de sportvelden in kunstgras wordt uitgevoerd.

Groen netwerk: joggingroute in het Flevopark met fitnesstoestellen langs het parcours (links).

Het groene netwerk en de buurtparken kunnen tevens een rol spelen bij de opvang en inzijing van regenwater: (rechts) een voorbeeld van een buurtpark in Beek en Donk met een natuurlijke inzijgingsloot voor de opvang van regenwater.

Sport- en trapvelden zouden, inclusief speelplekken in verband met het groene karakter minder dan de helft van het oppervlak van buurtparken moeten beslaan.

6. Aspecten voor de situering, planning en ontwikkeling van een sportterrein

Uit het voorgaande komt naar voren dat officiële sportvelden die bij een sportvereniging horen praktisch niet als enkele of dubbele velden in een buurtpark zijn op te nemen. Qua aantal en qua aanvullende voorwaarden lenen ze zich er niet goed voor.

De planning van sportvelden en sportterreinen vindt voornamelijk plaats met behulp van een vuistregel uitgedrukt in een hoeveelheid m² per sportveld (bijvoorbeeld voor een voetbalveld houdt men 7.072m² aan. Bron: 'Cijfers m.b.t. buitensport voor het gebied groot IJburg', Gemeente Amsterdam, Sport en Bos, 10-11-2017). Er is echter een aantal aspecten die bij de sportterreinen en sportverenigingen een belangrijke rol speelt en in de beleids- en planvorming te veel onderbelicht blijft. Deze aspecten komen in hoofdzaak op de volgende neer: *logistieke en technische aspecten, sociale aspecten, financiële aspecten en ruimtelijke aspecten*. Er wordt kort op deze aspecten ingegaan als een onderbouwing om de fysieke en ruimtelijke voorwaarden van een sportterrein in praktische zin beter te kunnen duiden.

Doorgaand fietspad Brettenzone langs sportterrein Spieringhorn: inpassing van sportvelden door een windsingel van opgaande struiken en een grondwal. De hoogte van de verlichting (10m) langs het sportveld is afgestemd op de hoogte van de afschermdende beplanting.

Logistieke en technische aspecten

Logistieke en technische voorzieningen spelen een belangrijke rol bij de planning en aanleg van sportterreinen. Dat wordt vaak over het hoofd gezien en levert achteraf grote problemen op, die moeilijk zijn op te lossen. De situering en het benodigde oppervlak worden er sterk door beïnvloed. Het is dus van groot belang om daar vooraf in de planvorming rekening mee te houden. Het komt in hoofdzaak op de volgende onderdelen neer:

- Bereikbaarheid met OV, fiets en auto, incl. fiets- en autoparkeren (voor bezoekers en medewerkers), laden-lossen, brandweer/ambulance, afval e.d.
- Gebruiksintensiteit velden, oefengelegenheid
- Uitrusting van de velden (afrasteringen, hekken, ballenvangers, enz.)
- Water, riolering, elektriciteit
- Verlichting, geluid
- Gebouwen (kleedruimten en kantine, ruimten voor onderhoud van de velden), verhardingen en overige constructies en installaties.

Sociale aspecten

Een sportvereniging is in de meeste gevallen niet een organisatie die puur en alleen wedstrijden en trainingen organiseert. Een sportvereniging is in feite een vrij dynamische organisatie, waarbij ook allerlei sociale processen en activiteiten een rol spelen die om de nodige voorzieningen en condities vragen. Ook dat heeft een zekere weerslag op de beschikbare ruimte en voorzieningen. Daarbij kan men denken aan de volgende onderdelen:

- Clubgebouw (kantine en terras)
- Aanvullende voorzieningen (speelplek, 'tribune'/zitgelegenheid)
- Nevenactiviteiten/bijeenkomsten, evenementen
- Team- en groepsvorming, trainingen
- Herkenbaarheid
- Tijdelijke voorzieningen, noodgebouwen e.d.

De toegang tot het sportterrein Spieringhorn is herkenbaar gemarkeerd

Financiële aspecten

Zowel van de kant van de gemeente als van de kant van de sportverenigingen vergt het ontwikkelen en in stand houden van een sportterrein de nodige financiële investeringen. Om een sportclub financieel goed te laten functioneren is een minimale grootte nodig, met daaraan gekoppeld een aantal sportvelden. In het algemeen wordt in dat verband het aantal van 2 sportvelden als te weinig ervaren, zeker als de vereniging wil voorzien in een eigen clubgebouw. Ook blijkt dat er in de loop van de tijd door de 'clubdynamiek' een wens ontstaat om te willen groeien of uitbreiden. Vooraf worden daar in het algemeen niet of nauwelijks afspraken over gemaakt, terwijl dit redelijk is te voorzien. Een sportvereniging zou door de gemeente vooraf duidelijker aangegeven moeten krijgen welke mogelijkheden en verwachtingen men mag hebben. Onderdelen die hierbij een rol spelen zijn:

- Investeringslast
- Schaalgrootte van de vereniging
- Uitbreidingsmogelijkheden
- Nevenactiviteiten
- Reclame (de gemeente heeft hiervoor reclamevoorschriften opgesteld)

Ruimtelijke aspecten

Inrichtingsplannen voor nieuwe sportterreinen worden niet of nauwelijks gemaakt. De sportvelden, vaak van kunstgras, worden min of meer kaal op het aangewezen terrein aangelegd, later aangevuld

met diverse voorzieningen en soms wat groenstroken met wat struiken en een boom. In de meeste gevallen is voor een groene of landschappelijke inpassing ook geen ruimte meer. Gebouwen, (hoge) verlichtingsmasten, ballenvangers, hekken, reclameborden, verharding, parkeerplekken voor fietsen en auto's tekenen zich in de omgeving af. De uitstraling is in veel gevallen weinig representatief. In dit verband zou er voorafgaand aan de aanleg meer aandacht moeten zijn voor onderdelen als:

- Omgevingsfactoren, landschappelijke inpassing (water, grond/bodem, beplanting, terreinindeling en inrichting/vormgeving (ontwerpplan terrein))
- Visuele afscherming/buffering
- Zichtbaarheid of herkenbaarheid
- Duurzaamheid en natuurvriendelijkheid

Landschappelijke inpassing van woonwijkje in Geuzenveld-Slotermeer op de grens van Tuinen van West (Polder Eendracht)

Als er niet redelijk van tevoren met deze aspecten rekening wordt gehouden (mogelijkheden en beperkingen), ontstaan er achteraf al gauw nieuwe wensen en eisen vanuit de sportvereniging(en), heeft de praktijk bewezen. Dat leidt niet zelden tot allerlei spanningen en frustraties tussen de verschillende belangengroepen.

Randvoorwaarden recreatieve en sportvoorzieningen

Om tot een voorstel voor de recreatieve en sportvoorzieningen op IJburg en het Zeeburgereiland te komen is het van belang om van een aantal voorwaarden uit te gaan, met name ruimtelijke afmetingen en voorwaarden omdat die overzichtelijk op een plankaart kunnen worden aangegeven. Getracht wordt om daarbij zoveel mogelijk niet-ruimtelijke voorwaarden mee te nemen. De aspecten en onderdelen, zoals aangegeven in de voorgaande paragraaf, worden als uitgangspunten gehanteerd door er zoveel mogelijk concrete randvoorwaarden aan te koppelen: zie het onderstaande schematische overzicht. Het schema kan tevens geraadpleegd worden als een soort checklist.

Randvoorwaarden recreatieve en sportvoorzieningen			
Onderdeel	Voorwaarden	Afm./Opp.	Opmerkingen
Afmetingen			
Joggingpad	Bij voorkeur halfharde paden met bermen aan beide zijden van minimaal 2.00m	1,2 - 1,8m breed	Excl. Bermen. Fitnesstoestellen kosten extra ruimte buiten de berm
Fitnessplek	Van enkele toestellen tot een cluster van toestellen	10 - 400m ²	Ruimtelijk zo goed mogelijk inpassen met houtsnippers, zand of gras.
Speelplek	Bij voorkeur op grasveld en met zitbanken	Vanaf 160 - 200m ²	Avontuurlijk spelen vraagt om meer ruimte
Balspelkooi / Pannakooi	Kooi is soms ook voorzien van een net er boven	22x34m= 348m ²	Vaak met multi-sport voorzieningen
Trapveld	Bij voorkeur met ballenvangers	Minimaal 22x34m= 348m ² 30x40m= 1200m ²	Zonder pad, + pad rondom
Voetbalveld	Een sportveld vraagt altijd om extra ruimte er omheen voor lopen, kijken en aanvullende voorzieningen	Minimaal 100x64m= 6400m ² , Maximaal 110x75m= 8250m ² , Voorkeur 105x69m= 7245m ²	Afmetingen van de velden
Hockeyveld	Een sportveld vraagt altijd om extra ruimte er omheen voor lopen, kijken en aanvullende voorzieningen	Minimaal 50x91m= 4550m ² , Maximaal 55x91= 5005m ²	Afmetingen van de velden
Tennis	Vaak uitgerust met ballenvangers rondom	36x18m= 648m ²	Afmetingen van de velden
Basketbal	Vaak uitgerust met ballenvangers rondom	26x14m= 364m ²	Afmetingen van de velden
Logistieke & technische aspecten			
Bereikbaarheid met OV, fiets en auto, incl. fiets- en autoparkeren, laden-lossen, brandweer/ambulance, afval e.d.	Sportterreinen van enige omvang moeten goed bereikbaar zijn voor OV, fiets en auto vanaf de hoofdontsluitingen.	Bij voorkeur op niet meer dan 15 minuten lopen vanaf de OV-halte. De looprouten moet aantrekkelijk, direct en eenvoudig zijn.	Laden en lossen is ook een aandachtspunt, evenals het parkeren voor fietsen en auto's. Kost extra ruimte. Norm gemeente: 7 parkeerplaatsen per sportveld.
Gebruiksintensiteit velden, oefengelegenheid	De sportvelden worden in de loop van de tijd vaak intensief gebruikt. Daarom wordt er vaak gekozen voor kunstgras. Afwegen of dat voor alle velden (meteen) nodig is.		Er moet voldoende gelegenheid zijn om te oefenen. Dat kost extra ruimte. Combinatie met andere sporten, zoals hardlopen, joggen e.d. kan uitnodigend zijn.
Uitrusting van de velden (afrasteringen, hekken, ballenvangers, enz.)	De sportvelden worden vaak uitgerust met afrasteringen, ballenvangers, hekken, dug-outs, reclameborden e.d.		De sportvelden worden vaak heel dicht tegen elkaar aan gelegd. Dat levert niet altijd even fraaie complexen op.
Water, riolering, elektriciteit	Bij voorkeur vooraf aanleggen, gebeurt vaak achteraf.		Er is een streven om clubgebouwen qua energie en riolering geheel of gedeeltelijk grotendeels

			onafhankelijk te maken van de leveranciers, diensten of bedrijven.
Verlichting, geluid	Verlichtingsmasten zijn in de loop van de tijd steeds hoger geworden. In veel gevallen is het goed om een maximale hoogte van 10m te stellen. Goed afwegen of het altijd wel nodig is om overal maximale verlichting te hebben.		Verlichtingsmasten van 15m hoog steken boven de meeste beplanting uit, hetgeen een enorme verspreiding van sterk licht tot gevolg heeft. Geluid draagt ver, zeker over water. Beplanting heeft geluiddempend effect.
Gebouwen (kleedruimten en kantine), verhardingen en overige constructies en installaties	Kantine met keuken en opslagruimte, kleedruimten, bestuurs-/vergader- ruimte, ruimte voor onderhoud velden vormen de belangrijkste onderdelen.	Clubgebouwen zijn vaak te groot in relatie tot het aantal leden. Dat leidt al gauw tot het zoeken naar nevenactiviteiten.	Er is een streven om clubgebouwen zo ecologisch en milieuvriendelijk mogelijk in te passen op het terrein, bijv. door groene daken en grondlichamen. Niet zelden is dat streven te ambitieus.
Sociale aspecten			
Clubgebouw (kantine en terras)	Kantine en terras vormen belangrijke onderdelen voor ontmoeting en sociale activiteiten.		Mede door de sociale activiteiten creëert de vereniging een 'eigen' clubcultuur
Aanvullende voorzieningen (speelplek, 'tribune'/ zitgelegenheid)	In de loop van de tijd ontwikkelt een sportclub zich en groeit de behoefte aan aanvullende voorzieningen.	Dat vraagt soms om relatief veel extra ruimte.	Vaak geldt hoe groter de sportclub, hoe meer aanvullende voorzieningen.
Nevenactiviteiten/bijeenkomsten, evenementen	Veel sportclubs organiseren nevenactiviteiten om (potentiële) leden sociaal aan de club te binden.		Nevenactiviteiten verbreden de sociale contacten.
Team- en groepsvorming, trainingen	Trainingen worden veelal op doordeweekse avonden gegeven en op woensdagmiddagen		Team- en groepsvorming zijn belangrijke onderdelen van de sociale leerprocessen.
Herkenbaarheid	Een zekere herkenbaarheid wordt vaak als prettig ervaren voor een sportterrein.		
Tijdelijke voorzieningen	Clubgebouwen, sportvelden en/of voorzieningen om te oefenen zijn soms tijdelijk aangelegd. Zelfs een locatie kan tijdelijk zijn.		Ruimte voor uitbreidingsmogelijkheden kunnen belangrijk zijn.
Financiële aspecten			
Investeringslast	Een sportvereniging investeert in de club m.b.v. leningen die zij		Sportverenigingen beginnen vaak eerst met noodgebouwen,

	via de bijdrage van de leden en andere inkomsten aflost. Het clubgebouw kan een soort visitekaartje zijn voor de vereniging.		die later worden vervangen door definitieve gebouwen.
Schaalgrootte van de vereniging	Er is een zekere verhouding tussen het aantal leden van de vereniging en de financiële draagkracht. Daarom willen sportverenigingen soms groeien.		Er moeten zekere afspraken worden gemaakt tussen de gemeente en de sportverenigingen over de omvang van de vereniging op een bepaalde locatie.
Uitbreidingsmogelijkheden	Ruimte voor uitbreidingsmogelijkheden kunnen belangrijk zijn. Dat geldt zeker voor jonge of nieuwe sportverenigingen.	In het bestemmingsplan moet de ruimte voor eventuele uitbreidingen zijn aangegeven.	Uitbreiding van het aantal sportvelden heeft allerlei bijkomende effecten: meer verlichting, meer parkeerplaatsen, meer drukte, enz.
Nevenactiviteiten	Veel sportclubs organiseren nevenactiviteiten voor extra inkomsten.		Extra overlast is een aandachtspunt bij nevenactiviteiten, mede in relatie met de locatie.
Reclame	Reclame zorgt voor extra inkomsten.		Voorkomen dat de reclame te veel in de wijde omtrek zichtbaar is.
Ruimtelijke aspecten			
Omgevingsfactoren, landschappelijke inpassing (water, grond/bodem, beplanting)	Voor de aanleg van een sportterrein is een inrichtingsplan nodig, waarbij de landschappelijke inpassing vooraf is meegenomen. De context van de omgeving en duurzaamheid zijn daarbij van belang.	De ruimtelijke inpassing van een sportterrein vraagt om een substantiële hoeveelheid ruimte. Laat enige ruimte over voor aanpassingen en uitbreidingen achteraf.	Vaak blijkt men in ruimtelijke zin geen rekening gehouden te hebben met de landschappelijke inpassing van een sportterrein.
Visuele afscherming/buffering	Grondwallen, houtwallen, windsingels, bomenrijen, oevers, sloten vragen meer ruimte dan men in eerste instantie denkt.		Mede van belang voor de psychologische aspecten van geluidservaring en visuele impact, maar ook voor natuurwaarden.
Zichtbaarheid of herkenbaarheid	Van een duidelijke, representatieve entree gaat voor leden een wervende en voor omwonenden een waarderende werking uit.		Het kan een object zijn, een bepaalde vormgeving, opmerkelijke beplanting, een markant doorzicht of iets dergelijks.
Duurzaamheid en natuurvriendelijkheid	Op een juiste wijze omgaan en toepassen van water, bodem en soorten beplanting zijn belangrijk.	De ambities kunnen gauw te hoog gegrepen zijn.	Vaak streven sportverenigingen naar duurzame, circulaire en milieuvriendelijke toepassingen.

7. Ruimtelijke vraag, normering en ruimtelijke inpassing voorzieningen

Recreatieve en sportactiviteiten maken onderdeel uit van het stedenbouwkundig programma. In de stedenbouwkundige plannen wordt ruimte opgenomen voor dergelijke voorzieningen. Het is echter niet eenvoudig om voor recreatieve en sportieve buitenactiviteiten ruimte te reserveren, qua oppervlakte niet en qua locatie en/of spreiding niet. Ruimte is schaars en plannenmakers zijn veelal te optimistisch over het combineren of integreren van dergelijke voorzieningen met andere functies. Vaak blijkt achteraf dat men te hoopvol is geweest over het combineren of integreren van dergelijke voorzieningen. Dat komt voor een deel voort uit het feit dat de capaciteit van dergelijke voorzieningen, die gedeeltelijk wijk-overstijgend zijn, zich pas in de loop van de realisatie van de nieuwe stadswijk voordoet. Het gevolg is dat men in de planfase te weinig ruimte reserveert. Achteraf wordt dan druk uitgeoefend op bestaande groene ruimten om dat tekort op te heffen. Een goede inpassing van het terrein, de bereikbaarheid en het voorkomen van overlast kunnen dan niet of nauwelijks nog worden afgewogen.

Een andere reden waarom er in veel gevallen te weinig ruimte wordt gereserveerd is dat de normen of vuistregels die voor de recreatieve en sportvoorzieningen worden gehanteerd te krap zijn. Men gaat bijvoorbeeld te veel uit van de oppervlakte van een sportveld op zich. Voor de overige voorzieningen en de ruimtelijke inpassing ervan voegt men slechts een kleine hoeveelheid m² toe. De berekening en uitwerking hieronder laat zien dat daar al gauw een opslag van **85%** bij komt. Het is dus niet verrassend dat men uiteindelijk niet kan voldoen aan de gewenste hoeveelheid recreatieve en sportvoorzieningen.

We hebben op basis van de door de gemeente Amsterdam gehanteerde 'buurttypen' een herziene indicatie opgesteld voor de behoefte aan recreatieve en sportvoorzieningen voor buitenactiviteiten op IJburg-Zeeburgereiland. Er zijn hier volgens de gemeente twee buurttypen van toepassing met een reservering van een aantal m² per woning voor de veldsporten: 'Blauwgroen woonmilieu' met 9m²/woning en 'woonmilieu Gemengde stadsbuurt' met 5m²/woning; zie schema. Wachtlijsten zijn buiten beschouwing gelaten, omdat ze in 'rekenkundig opzicht' niet vergelijkbaar zijn.

IJburg & Zeeburgereiland, m2 Sportvoorziening per buurt				
Buurt	Won.dichtheid	Aantal won./ha	Buurtype*	Norm m2 veldsport
<i>IJburg, fase 1</i>	60 won./ha	9.000	Blauwgroen	81.000m ²
Haveneiland	70 won./ha		Zie boven	Zie boven
Rieteiland West	25 won./ha		Zie boven	Zie boven
Rieteiland Oost	10 won./ha		Zie boven	Zie boven
Steigereiland Noord	60 won./ha		Zie boven	Zie boven
Steigereiland Zuid	40 won./ha		Zie boven	Zie boven
<i>IJburg, fase 2</i>				
Centrumeiland	100 won./ha	1.500	Gem.stadsbuurt	7.500m ²
Strandeiland	60 won./ha	8.000	Blauwgroen	72.000m ²
<i>Zeeburgereiland</i>				
Sporheldenbuurt	100 won./ha	2.500	Gem.stadsbuurt	12.500m ²
Sluisbuurt	200 won./ha	5.500	Gem.stadsbuurt	27.500m ²
Baibuurt West	120 won./ha	900	Gem.stadsbuurt	4.500m ²
Baibuurt Oost	100 won./ha	500	Gem.stadsbuurt	2.500m ²
Totaal				207.500m²

**Volgens vuistregel van de gemeente Amsterdam: bij 60 won./ha type 'Blauwgroen' = 9m² veldsport/woning; vanaf 100 won./ha type 'Gemengde stadsbuurt' = 5m² veldsport/woning. Bronnen: 'Sportnorm voor de Sportieve Stad', Uitwerking Sportvisie 2025, Tussenproduct thematische studie sport en bewegen, Koers 2025 en Ruimte voor de Stad, gemeente Amsterdam, 17-05-2018 en Stedenbouwkundige Plannen Sluisbuurt en Strandeiland.*

Volgens de vuistregels worden de m² toebedeeld aan de volgende veldsporten:
80 % aan voetbal, hockey en tennis; 20% aan overige veldsporten (basketbal, volleybal, enz.).

Afgerond is er **21 ha** nodig, **4,2 ha** (20%) voor 'overige veldsporten' wordt in mindering gebracht. Voor de 20% 'overige veldsporten' wordt geen extra ruimte in het stedenbouwkundig plan gereserveerd, omdat ervan uit wordt gegaan dat de in de buurtparken opgenomen sportvelden dit compenseert.

Voor voetbal, hockey en tennis is nodig **16,8 ha** (80% van het totaal). Dat is inclusief de bestaande velden in het Diemerpark.

Op basis van de huidige ervaringen wordt een indicatieve verdeling gemaakt tussen de drie veldsporten, globaal genomen in de verhouding van 1 voetbal-, 1 hockey- en 2 tennisvelden.

In de notitie 'Cijfers m.b.t. buitensport voor het gebied groot IJburg', gemeente Amsterdam, Sport en Bos, 10-11-2017 (Hugo Hilgers) wordt aangegeven dat voor de maten van de velden het volgende geldt:

Voetbalveld	7.072m ²
Hockeyveld	6.400m ²
Tennisbaan	666m ²

Wanneer we uitgaan van de voor de hierboven aangegeven veldsporten berekende **16,8 ha** dan komen we op 12 voetbalvelden, 11 hockeyvelden en 19 tennisvelden uit of 11 voetbalvelden, 12 hockeyvelden en 20 tennisvelden.

Wanneer de bestaande 3 voetbal-, 3 hockey- en 10 tennisvelden op IJburg worden afgetrokken dan moeten er nu en in de toekomst nog 8-9 voetbalvelden, 8-9 hockeyvelden en 10 tennisvelden worden aangelegd en/of ruimte voor worden gereserveerd.

Vraagteken bij de indeling van de buurttypen

Men kan zich afvragen of het onderscheid tussen de buurttypen gerechtvaardigd is op grond van de woningdichtheid. Waarom zouden de bewoners van compactere buurten op IJburg-Zeeburgereiland gemiddeld genomen minder gebruik maken van veldsportvoorzieningen dan bewoners van minder compact bebouwde buurten? Dat is zeer twijfelachtig, aangezien de leeftijdsopbouw en overige sociologische kenmerken van de bewoners min of meer dezelfde zullen zijn. We hebben dus ook een berekening opgesteld uitgaande van één buurttype: 'Blauwgroen woonmilieu' met een reservering van 9m²/woning voor veldsporten (zie hieronder).

IJburg & Zeeburgereiland, m² Sportvoorziening per buurt				
Buurt	Won.dichtheid	Aantal won./ha	Buurttype*	Norm m² veldsport
<i>IJburg, fase 1</i>	60 won./ha	9.000	Blauwgroen	81.000m ²
Haveneiland	70 won./ha		Zie boven	Zie boven
Rieteiland West	25 won./ha		Zie boven	Zie boven
Rieteiland Oost	10 won./ha		Zie boven	Zie boven
Steigereiland Noord	60 won./ha		Zie boven	Zie boven
Steigereiland Zuid	40 won./ha		Zie boven	Zie boven
<i>IJburg, fase 2</i>				
Centrumeiland	100 won./ha	1.500	Blauwgroen	13.500m ²
Strandeiland	60 won./ha	8.000	Blauwgroen	72.500m ²
<i>Zeeburgereiland</i>				
Sporheldenbuurt	100 won./ha	2.500	Blauwgroen	22.500m ²
Sluisbuurt	200 won./ha	5.500	Blauwgroen	49.500m ²
Baaihuurt West	120 won./ha	900	Blauwgroen	8.100m ²
Baaihuurt Oost	100 won./ha	500	Blauwgroen	4.500m ²
Totaal				251.100m²

**Volgens vuistregel van de gemeente Amsterdam: bij 60 won./ha type 'Blauwgroen' = 9m² veldsport/woning. Bronnen: De Sportieve Stad, gemeente Amsterdam, Stedenbouwkundige Plannen Sluisbuurt en Strandeiland.*

Volgens de vuistregels worden de m2 toebedeeld aan de volgende veldsporten: 80 % aan voetbal, hockey en tennis; 20% aan overige veldsporten (basketbal, volleybal, enz.). Afgerond is er **25 ha** nodig, **5 ha** (20%) voor overige sporten wordt in mindering gebracht. Voor voetbal, hockey en tennis is nodig ruim **20 ha** (80% van het totaal). Dat is inclusief de bestaande velden.

Op basis van de huidige ervaringen wordt een indicatieve verdeling gemaakt tussen de drie veldsporten, globaal genomen in de verhouding van 1 voetbal-, 1 hockey- en 2 tennisvelden.

In de notitie 'Cijfers m.b.t. buitensport voor het gebied groot IJburg', gemeente Amsterdam, Sport en Bos, 10-11-2017 (Hugo Hilgers) wordt aangegeven dat voor de maten van de velden het volgende geldt:

Voetbalveld	7.072m ²
Hockeyveld	6.400m ²
Tennisbaan	666m ²

Wanneer we uitgaan van de voor de hierboven aangegeven veldsporten berekende **20 ha** dan komen we op 14 voetbalvelden, 14 hockeyvelden en 18-20 tennisvelden uit.

Wanneer de bestaande 3 voetbal-, 3 hockey- en 10 tennisvelden op IJburg worden afgetrokken dan moeten er nu en in de toekomst nog 11 voetbalvelden, 11 hockeyvelden en 8-10 tennisvelden worden aangelegd en/of ruimte voor worden gereserveerd.

Bijtelling bij de genormeerde maatvoering voor realistische oppervlakken

Wanneer we deze maatvoering op het 'Sportpark IJburg' in het Diemerpark toepassen levert dat het volgende overzicht op:

3 voetbalvelden x 7.072m ² =	21.216m ²
3 hockeyvelden x 6.400m ² =	19.200m ²

Totaal 'Sportpark IJburg'	40.416m ²

Volgens een opgave van de gemeente komt er nog 13.479m² aan soorten verhardingen en gebouwen bij (Bron: gemeente Amsterdam, Ruimte & Duurzaamheid, 06-07-2016).

In totaal is het terreinoppervlak dus 40.416m² + 13.479m² = 53.895m² (bijna 5,4ha).

In procenten uitgedrukt is 1,4ha ca. **35%** van 4ha, die bij het normoppervlak wordt opgeteld.

Daarbij is dus geen enkele m² gerekend voor beplanting en inpassing (met grondwallen en greppels?) van het sportcomplex in de omgeving.

Wanneer we uitgang van een inpassingsstrook van gemiddeld 20m rondom het terrein dan komt daar minimaal ruim 2ha bij. Het totaal wordt dan 5,4ha + 2ha = minimaal 7,4ha (uitgaande van een inpassingsstrook rondom het terrein van gemiddeld 20m). In procenten uitgedrukt is 2ha ca. **50%** van 4ha, die bij het normoppervlak wordt opgeteld.

Dus bij de opgegeven genormeerde maatvoering van de velden moet men voor verharding, gebouwen en beplanting 35% + 50% = **85%** extra rekenen t.o.v. de ruim 4ha aan de genormeerde oppervlakte voor de sportvelden.

Velden sportvereniging passen niet in een buurtpark

De ervaring en de berekeningswijze die door de gemeente wordt gehanteerd hebben geleerd dat het niet realistisch is om een of twee sportvelden die in buurtparken worden aangelegd mee te tellen voor de georganiseerde sporten (voetbal, hockey en tennis) van sportverenigingen of sportclubs. Het is realistischer om er van uit te gaan dat de 20% voor 'overige sporten', die op het totaal in mindering is gebracht voor een groot deel in een sporthal en voor een klein deel in de buurtparken of op een plein een plek kunnen krijgen. Voor officiële voetbal-, hockey- en tennisvelden moeten in de stedenbouwkundige overall-plannen dus locaties gevonden worden die qua bereikbaarheid goed

gesitueerd zijn en voldoende ruimte bieden! Een stad die beweert dat bewegen, sporten en gezondheid voorop staan is dat aan z'n stand verplicht.

Sfeerbeeld: sporten (basketbalveld) in het plantsoen met fietsenstalling nabij, volgens het Stedenbouwkundig Plan Sluisbuurt 27-09-2017. Buiten wat bomen is het groen in dit plantsoen ver te zoeken. Bron: gemeente Amsterdam.

Conclusie n.a.v. de rekenkundige benadering over de benodigde veldsporten

De behoefte aan sportvelden voor voetbal, hockey en tennis voor IJburg-Zeeburgereiland is aan de hand van vuistregels en genormeerde maatvoering hierboven uitgerekend. Daarbij is berekend wat dit betekent voor de door de gemeente toegepaste buurttypen 'Blauwgroen woonmilieu' en 'Gemengde stadsbuurt', maar vervolgens ook voor het uitgangspunt dat voor alle woonbuurten op IJburg-Zeeburgereiland één woonmilieu van toepassing wordt verklaard, namelijk 'Blauwgroen woonmilieu'. Dit laatste omdat wij in feite geen onderscheid zien tussen de behoefte aan sportvelden door de bewoners in de compacte en minder compacte buurten van deze nieuwe stedelijke omgevingen. De overzichten hieronder laten ten behoeve van de ruimtereservering opeenvolgend het volgende zien in verband met het plannen van locaties voor sportterreinen:

Verdeling nog te realiseren sportvelden volgens indeling met twee buurttypen: 'Gemengde stadsbuurt', 5m²/won. en 'Blauwgroen woonmilieu', 9m²/won. (Sportvelden 'Sportpark IJburg' en tennisclub IJburg zijn in mindering gebracht)					
Sport	Velden	Voorkeur aantal sportclubs/locaties	Netto norm opp.	Aanvullend* benodigd opp.	Bruto totaal opp.
Voetbal	8,5 voetbalvelden	2 voetbalver.	60.112m ²	51.095m ²	111.207m ²
Hockey	8,5 hockeyvelden	2 hockeyver.	54.400m ²	46.240m ²	100.640m ²
Tennis	10 tennisvelden	1 tennisver.	6.660m ²	5.661m ²	12.321m ²
		3 (extra) locaties	121.172m²	102.996m²	224.168m²

*Aanvullend benodigd opp. = 85% van Netto norm opp.

Als planologische indicatie, gebaseerd op een normering met 2 buurttypen, betekent dit dat er ca. **22,5ha** voor sportterreinen in de stedenbouwkundige plannen van IJburg-Zeeburgereiland moeten worden opgenomen, bij voorkeur verdeeld over 3 locaties: een tennisterrein van 1,2 - 1,5ha en 2 sportterreinen, één van ca. 11ha en één van rond 10ha.

Verdeling nog te realiseren sportvelden volgens indeling met één buurttype: 'Blauwgroen woonmilieu', 9m²/won.					
(Sportvelden 'Sportpark IJburg' en tennisclub IJburg zijn in mindering gebracht)					
Sport	Velden	Voorkeur aantal sportclubs/locaties	Netto norm opp.	Aanvullend* benodigd opp.	Bruto totaal opp.
Voetbal	11 voetbalvelden	2 voetbalver.	77.792m ²	66.123m ²	143.915m ²
Hockey	11 hockeyvelden	2 hockeyver.	70.400m ²	59.840m ²	130.240m ²
Tennis	8-10 tennisvelden	1 tennisver. **	6.660m ²	5.661m ²	12.321m ²
		3 (extra) locaties	154.852m²	131.624m²	286.476m²

**Aanvullend benodigd opp. = 85% van Netto norm opp.; **Berekend zijn 10 tennisvelden*

Als planologische indicatie, gebaseerd op een normering met één buurttype, betekent dit dat er ruim **28,5ha** voor sportterreinen in de stedenbouwkundige plannen van IJburg en het Zeeburgereiland moeten worden opgenomen, bij voorkeur verdeeld over 3 locaties: een tennisterrein van 1,0 - 1,2ha en 2 sportterreinen, één van ca. 14ha en één van rond 13ha.

8. Globaal voorstel voor sport en recreatie op IJburg-Zeeburgereiland

In verband met de spreiding van de sportvoorzieningen over IJburg-Zeeburgereiland en de grootte van de terreinen is, in aanvulling op 'Sportpark IJburg' en tennisclub IJburg, gekozen voor extra 3 locaties. In feite is dit in lijn met het Bestemmingsplan IJburg 2^e fase, 2009. Hierin wordt voor veldsport (voetbal en hockey) over drie locaties gesproken: "Het sportprogramma is overeenkomstig het stedelijke Sportaccommodatieplan (2006). Sport op het Middeneiland (nu Strandeiland) is apart bestemd omdat het hier om veldsport gaat en vastgelegd moest worden dat het areaal slechts zeer beperkt bebouwd mag worden. De keuze om kostbaar opgespoten land zo'n relatief extensieve invulling te geven kan op het eerste gezicht onlogisch lijken. Maar uit onderzoek is gebleken dat Amsterdammers vooral in hun deel van de stad (willen) sporten; van de jeugdige voetballers blijft 80% zelfs in de eigen buurt. Hoogstens zou het aangrenzende Amsterdam oost een alternatieve plek voor sportvelden zijn. De bestaande sportparken in Oost worden intensief gebruikt en er is geen ruimte voor uitbreiding. Veldsport voor IJburg is daarom verdeeld over drie locaties: het Zeeburgereiland, het Diemerpark en het Middeneiland (nu Strandeiland)". Wat tennis betreft komt daar het Rieteiland Oost bij en een aanvullende locatie.

Voor de locaties van de sportterreinen (voetbal, hockey en tennis) wordt, zoals hierboven is uiteengezet, geen gebruik gemaakt van buurtparken. De ervaring heeft geleerd dat dit geen realistische opties zijn voor de genoemde georganiseerde veldsporten. Op de plattegrond van IJburg en Zeeburgereiland zijn 3 locaties ingetekend.

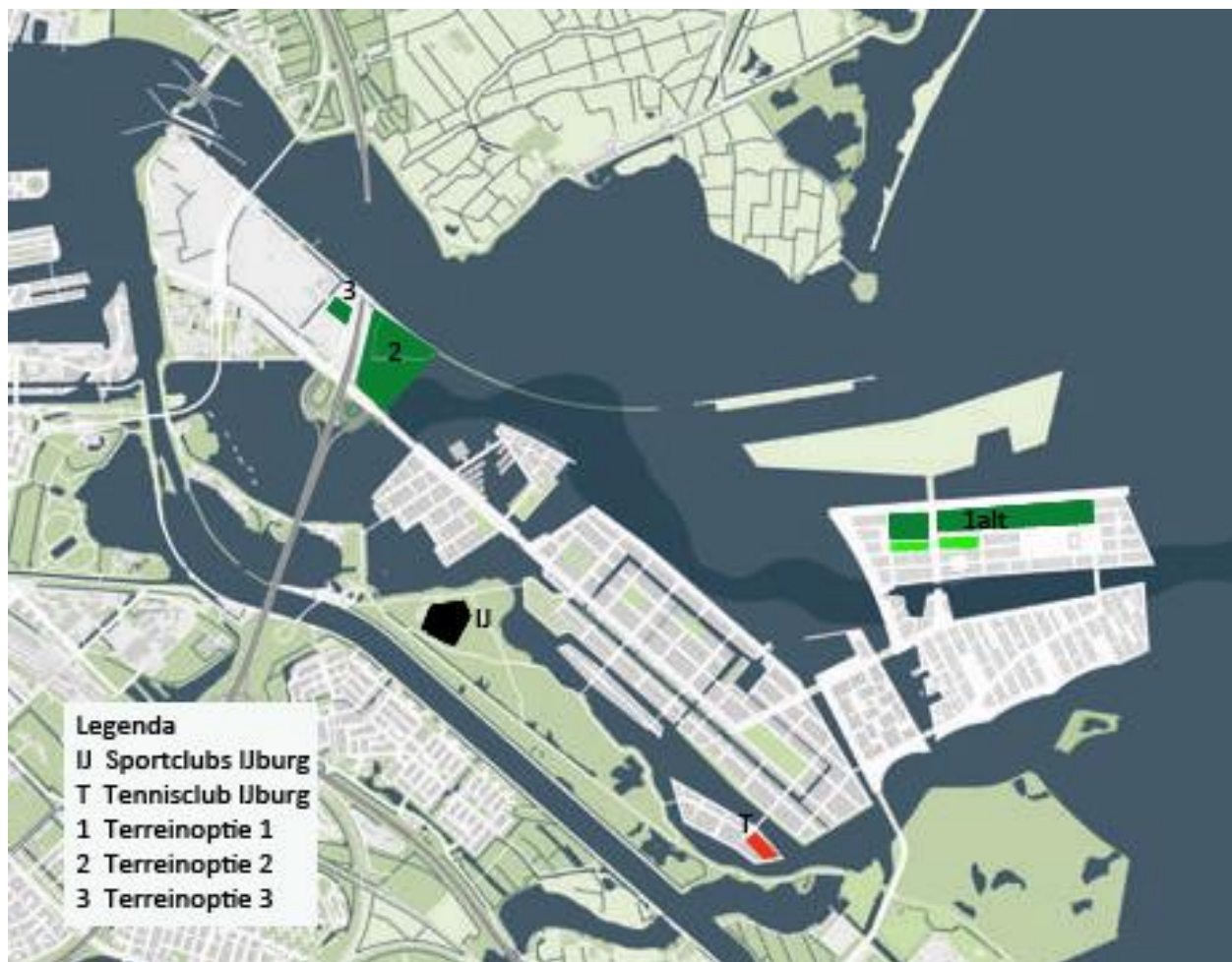

Voorstel locaties voor sportterreinen op IJburg-Zeeburgereiland: Buiteneiland, Oostpunt, Bedrijvenzone Sportheldenbuurt. Ondergrond gemeente Amsterdam.

We lichten de drie voorgestelde locaties toe, inclusief een alternatief voorstel voor locatie 1.

Sportterreinlocatie 1 en alternatieve sportterreinlocatie 1alt

Locatie 1 is aangegeven op Buiteneiland, dat is voor een deel conform het plan van de gemeente, het aantal velden zal echter groter zijn (zie schema's pag. 31). Mede met het oog op een relatief snelle beschikbaarheid van ruimte voor al dan niet tijdelijke sportvelden is een alternatieve locatie aangegeven op het Strandeiland (Pampusbuurt). Bij de alternatieve locatie wordt gebruikt gemaakt van de beschuttende en afschermende werking van de dijk en de bommenlaan (zie 2^e kaartje met locatieaanduidingen). Het terrein kan gecombineerd worden met een fietsroute onder langs de dijk. Deze keuze houdt in dat een aantal woningen op het Buiteneiland gerealiseerd zal moeten worden (600-800 woningen). Een dergelijk aantal woningen op het Buiteneiland biedt interessante mogelijkheden voor alternatieve, experimentele woonvormen.

Voorstel locaties voor sportterreinen op IJburg-Zeeburgereiland: Strandeiland, Oostpunt Bedrijvenzone Sportheldenbuurt. Ondergrond gemeente Amsterdam.

Sportterreinlocatie 2

Locatie 2 is aangegeven op de Oostpunt. Daarvoor zal een relatief kleine aanplanting moeten worden uitgevoerd. Bij deze locatie wordt in ruimtelijke en functionele zin gebruikt gemaakt van de ligging tegen de A10. Het terrein kan gecombineerd worden met een fietsroute.

Sportterreinlocatie 3

Locatie 3 is bedoeld voor het tweede tennisterrein. Daarvoor is de kantoren-/bedrijvenstrook van de Sportheldenbuurt gekozen. Het tennisterrein kan enerzijds bijdragen aan de identificatie van de kantorenstrook en anderzijds kan het de ligging van het 3-Koningencomplex, inclusief het daarachter gelegen 'stedelijk sportpark' ruimtelijk en functioneel versterken.

Op de plattegrond van het Strandeiland is een schematische inpassing aangegeven van de alternatieve locatie 1. voor het sportterrein om een indruk te geven van de situering van een dergelijk terrein. Een stedenbouwkundig-landschappelijke invulling van woningen die dan op het Buiteneiland komen kan een interessant geheel opleveren. Ondergrond gemeente Amsterdam.

We geven een voorstel op basis van de door de gemeente gehanteerde 'buurttypen' ('Blauwgroen woonmilieu', norm 9m²/won. + 'Gemengde stadsbuurt', norm 5m²/won.) en vervolgens ons 'realistische' voorstel op basis van één 'buurtype' ('Blauwgroen woonmilieu', norm 9 m²/won.). Op grond van 3 locaties en een min of meer gelijk aantal velden per locatie is de verdeling in principe als volgt:

Voorstel sportterreinen op IJburg en Zeeburgereiland op basis van twee buurttypen			
Nr op tek.	Locatie Sportterrein	Opp. terrein	Aantal velden
1	Buiteneiland / Strandeiland	10ha	4 voetbal; 4 hockey
2	Oostpunt	11,5ha	5 voetbal; 4 hockey
3	Tegenover 3-Koningencomplex	1,2-1,5ha	10 tennis

Voorstel sportterreinen op IJburg en Zeeburgereiland op basis van één buurtype			
Nr op tek.	Locatie Sportterrein	Opp. terrein	Aantal velden
1	Buiteneiland / Strandeiland	12,5ha	5 voetbal; 5 hockey
2	Oostpunt	15ha	6 voetbal; 6 hockey
3	Tegenover 3-Koningencomplex	1,0-1,2ha	8 tennis

Duiding sportterreinlocaties

De functionele en ruimtelijke potenties van de voorgestelde sportterreinlocaties zijn aan de hand van vijf essentiële criteria nader beschouwd. De criteria zijn:

1. Bereikbaarheid (OV, auto, fiets)
2. Landschappelijke inpassing in de omgeving
3. Situering i.v.m. (overlast) licht en geluid
4. Aanvullende gebruiksmogelijkheden
5. Ontwikkelingsmogelijkheden in de tijd (grootte locatie, beschikbaarheid)

Per locatie wordt op basis van de bovenstaande criteria een overzicht gegeven van de functionele en ruimtelijke potenties:

Buiteneiland, sportterreinlocatie 1				
Criteria	++	+	+/-	-
Bereikbaarheid				
Goede bereikbaarheid aan het eind van de snelbuslijn. Tramhalte op enige afstand. Ook via hoofdontsluitingswegen bereikbaar voor auto's en via vrijliggende fietspaden. Ook ruimte voor parkeergelegenheid.	X			
Inpassing in omgeving				
Goede mogelijkheden om sportterrein in de omgeving in te passen of op te nemen.	X			
Situering, licht en geluid				
Er zijn goede mogelijkheden voor een combinatie van recreatieve en sportvoorzieningen. Met een zorgvuldig ontworpen inrichtingsplan kan het sportterrein opgenomen worden in een natuurlijke aangelegde omgeving. Een probleem vormt de spreiding van de verlichting en ook het geluid in het omringende waterlandschap. Dat kan ver reiken.			X	
Aanvullend gebruik				
De locatie biedt goede mogelijkheden voor het combineren van de sportfunctie met andere gebruiksvormen. Dat geldt ook voor een multifunctioneel gebruik van het gebouw van de sportclub(s).	X			
Ontwikkeling in de tijd				
Een groot nadeel is dat het Buiteneiland pas in een laat stadium beschikbaar komt. Zelfs vertraging of afstel van de aanleg kan zich voordoen.				X
Totaalscore				
Gemiddeld genomen levert dat een + op als totaalscore voor geschiktheid.		X		

Blik op de Oostpunt vanaf de IJburglaan langs de A10 met de te dempen baai op de voorgrond voor het sportterrein op locatie 2. Tussen de A10 en het sportterrein kan een fietspad worden aangelegd naar de Zuider-IJdijk.

Strandeiland, sportterreinlocatie 1alt				
Criteria	++	+	+/-	-
Bereikbaarheid				
Het sportterrein is zeer goed bereikbaar met de snelbus en met de tram. Ook voor de auto is het sportterrein bereikbaar via hoofdontsluitingswegen. Goede parkeergelegenheid mogelijk, die ook nog uitwisselbaar is voor andere parkeerbehoeften. Goede bereikbaarheid voor de fiets via vrijliggende paden.	X			
Inpassing in omgeving				
Enigszins verrassend is hoe het sportterrein in de stedenbouwkundige verkaveling is op te nemen. Tevens kan gebruik gemaakt worden van de beschuttende werking van de dijk-met-bomenlaan.	X			
Situering, licht en geluid				
Er zijn combinaties met buurtparkjes mogelijk, waardoor de inpassing nog verbeterd kan worden en gebruiksvormen kunnen worden gecombineerd. Dat op zich levert ook mogelijkheden voor de inpassing van de verlichting.	X			
Aanvullend gebruik				
Goede tot zeer goede mogelijkheden voor aanvullend gebruik, zoals een school, sporthal e.d. Ook kan een fietspad tussen het sportterrein en de dijk worden aangelegd, waardoor vrijliggende fietsroutes op Strandeiland worden uitgebreid. Een combinatie van sportvelden en een tramremise zijn eventueel mogelijk.	X			
Ontwikkeling in de tijd				
Gunstige locatie wat betreft de beschikbaarheid van een deel van het sportterrein: een deel kan al beschikbaar komen in de 1 ^e fase van de realisatie van het Strandeiland. Ook tijdelijke voorzieningen en een geleidelijke aanleg zijn goed mogelijk. Zelfs de realisatie van 600 – 800 woningen op het Buiteneiland kan gunstig zijn qua tijdsplanning en qua benutting van het Buiteneiland met nieuwe of bijzondere woonvormen.	X			
Totaalscore				
Deze locatie blijkt op alle onderdelen een hoge score op te leveren.	X			

Oostpunt, sportterreinlocatie 2				
Criteria	++	+	+/-	-
Bereikbaarheid				
Het sportterrein is goed bereikbaar met de tram en ook met de auto, buiten woonwijken om. Ook goede parkeergelegenheid mogelijk. Fietsroutes zijn betrekkelijk eenvoudig langs het sportterrein te leiden.	X			
Inpassing in omgeving				
Goede mogelijkheden voor de landschappelijke inpassing van het sportterrein.	X			
Situering, licht en geluid				
De situering van het sportterrein direct langs de A10 is in ruimtelijk opzicht gunstig. Goede mogelijkheden om overlast door geluid en verlichting te voorkomen.	X			
Aanvullend gebruik				
De locatie leent zich qua ligging en omvang goed voor aanvullende gebruiksmogelijkheden, zoals oeverrecreatie, joggingpad, wandelpaden e.d. Ook biedt het een goede aanleiding voor de aanleg van een fietsroute langs het sportterrein die de Zuider-IJdijk met het Steigereiland verbindt (zie afb. pag. 12).	X			
Ontwikkeling in de tijd				
Het terrein leent zich heel goed voor een geleidelijke aanleg en ontwikkeling in de tijd. Er moet wel wat land worden gemaakt.	X			
Totaalscore				
Om de opgave voor de georganiseerde sporten waar te maken voor IJburg en het Zeeburgereiland is deze locatie in feite vanzelfsprekend en noodzakelijk. Op alle onderdelen scoort deze locatie hoog.	X			

Ter hoogte van 3-Koningencomplex, sportterreinlocatie 3 (tennis)				
Criteria	++	+	+/-	-
Bereikbaarheid				
Het tennisterrein is goed bereikbaar met de tram, de auto en de fiets. Vanuit de Sportheldenbuurt en de Sluisbuurt is het terrein goed bereikbaar, maar ook van verder weg gelegen woonwijken.	X			
Inpassing in omgeving				
Voor de inpassing kan mede gebruik gemaakt worden van de inrichting van de aanliggende kantoor- en bedrijfskavels: het tennisterrein kan als herkenningspunt en representatie dienen voor deze omgeving.	X			
Situering, licht en geluid				
De situering is zo gekozen dat er een zekere wisselwerking ontstaat tussen het 3-Koningencomplex, inclusief het daarachter gelegen 'stedelijk sportparkje', in ruimtelijke en wellicht ook in functionele zin.	X			
Aanvullend gebruik				
Aanvullend gebruik is heel goed mogelijk, bijvoorbeeld met de sportactiviteiten in en om het 3-Koningencomplex, met de scholen en met de naastgelegen kantoren en bedrijven.	X			
Ontwikkeling in de tijd				
Er zijn goede mogelijkheden voor het ontwikkelen van het terrein in de tijd, alhoewel het terrein op zich daar niet specifiek op onderscheidt. Het terrein is in feite snel beschikbaar.	X			
Totaalscore				
Het tennisterrein op deze locatie kan, gezien de hoge score op de verschillende onderdelen op allerlei manieren een aantrekkelijke bijdrage aan de kwaliteit van de Sporthelden buurt.	X			

De beschouwing/toetsing laat zien dat alle locaties 'heel goed' scoren. Alleen Buiteneiland scoort iets minder, vanwege de late en onzekere beschikbaarheid én omdat de overlast van verlichting en geluid op het omringende open waterlandschap als omvangrijk wordt ingeschat. Mede in verband daarmee is het alternatieve voorstel op het Strandeiland aangegeven.

Indruk van locatie 3 voor het tennisterrein in de bedrijvenstrook Sportheldenbuurt, ter hoogte van het 3-Koningencomplex (links); tijdelijk kunstgras trapveld ter hoogte van het geplande 'stedelijk sportpark' in de Sportheldenbuurt (rechts).

Optie uitplaatsing voetbalvelden van Diemerpark naar andere locaties

De insteek is dat het aantal sportvelden in het Diemerpark niet wordt uitgebreid. Toename van het aantal sportvelden vindt plaats op de meer geschikte en qua bereikbaarheid beter gesitueerde locaties.

'Sportpark IJburg' in het Diemerpark is niet goed bereikbaar voor auto's: er moet gebruik gemaakt worden van buurtontsluitingswegen en van een druk fietspad dat deel uitmaakt van hoofdnet fiets. Tevens wordt het toegankelijk maken van het Diemerpark voor auto's, inclusief het parkeren als ongewenst gezien. Het Diemerpark is in feite een natuurpark in een sterk verstedelijkte omgeving. Een dergelijke 'voorziening' wordt steeds schaarser en onvervangbaarder in een groeiende sterk verstedelijkte omgeving.

Wat houdt een en ander in?

Het is noodzakelijk om een integraal plan voor recreatie- en sportvoorzieningen op te stellen voor IJburg-Zeeburgereiland. De ontwikkeling vindt wat dat betreft te veel per buurt of wijk plaats.

Aandacht besteden aan de afstemming en/of combinatie van land- en waterrecreatie.

Het ontwerpen en creëren van doorgaande en aaneengesloten, autovrije fiets-, wandel- en joggingroutes langs de randen van de wijken door heel IJburg-Zeeburgereiland is een aandachtspunt. Op wijk- of buurniveau moeten mogelijkheden onderzocht worden voor autovrije groene wandel- en joggingroutes rondom én door de buurten. Dat geldt voor nieuwe en bestaande buurten (zie voorbeeld Strandeiland).

Er moeten structurele keuzes gemaakt worden voor de aanleg van sportterreinen om het tekort aan sportvelden op te lossen. Sportterreinen behoren een onderdeel van het stedenbouwkundig overallplan te zijn. Bereikbaarheid, voorkomen van overlast, inpassing in de omgeving, beschikbaarheid en ontwikkeling in de tijd zijn daarbij belangrijk (zie voorbeeld sportterrein Strandeiland). De huidige voorstellen die per wijk of buurt gedaan worden zijn ontoereikend. Buurtparken blijken geen optie te zijn voor officiële sportvelden voor sportverenigingen.